

Univerzita Karlova
Pedagogická fakulta
Katedra českého jazyka

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Motivace výběru jména pro potomka
Motivation behind the choice of offsprings name

Nikola Havlíková

Vedoucí práce: PhDr. Ladislav Janovec, Ph.D.
Studijní program: Specializace v pedagogice (B7507)
Studijní obor: B ČJ-ZSV (7507R037, 7504R236)

2019

Odevzdáním této bakalářské práce na téma Motivace výběru jména pro potomka potvrzuji, že jsem ji vypracovala pod vedením vedoucího práce samostatně za použití v práci uvedených pramenů a literatury. Dále potvrzuji, že tato práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne 5.4. 2019

Ráda bych poděkovala panu PhDr. Ladislavu Janovci, Ph.D. za cenné rady a věnovaný čas při psaní této bakalářské práce.

ABSTRAKT

Tématem této bakalářské práce je motivace výběru jména pro potomka u lidí, kteří dítě ještě nemají, ale v dohledné době ho plánují.

Teoretická část podává stručný úvod do problematiky – co jsou to antroponyma, rodná jména, jak se vyvíjela v průběhu staletí až dodnes a jaká je jejich funkce. Dále práce obsahuje přehled nejčastěji volených jmen v současné době, a tedy i proměnu repertoáru rodných jmen v průběhu staletí. Důležitou součástí je podkapitola zabývající se vlivy na motivaci výběru jména pro potomka, tedy faktory, které na rodiče při volbě jména působí, a podkapitola o právním ošetření volby jména.

Následující výzkum vychází z vlastního dotazníkového šetření, které probíhalo od října do listopadu 2018.

Výsledkem našeho zkoumání je zjištění, že respondenty vybrané jméno pro plánovaného potomka nejčastěji náhodně napadlo. Ti, kteří se inspirovali jménem blízké osoby, pak za nejsilnější motiv brali u jména pro dceru jméno své kamarádky, u syna pak jméno potenciálního otce. Lidé, u nichž byla motivací veřejně známá osobnost, byli nejčastěji ovlivněni jménem historické osobnosti. Respondenty, kteří hledali inspiraci u postav z uměleckého díla, nejčastěji zaujalo jméno postavy z knihy. Nejobvyklejším důvodem výběru bylo to, že jméno hezky zní a dají se od něj tvořit jednoduchým způsobem „hezké“ zdrobněliny. Zjištěná data jsou přehledně vyhodnocena a doplněna grafy.

KLÍČOVÁ SLOVA

dcera, inspirace, jméno, respondent, syn

ABSTRACT

The topic of this bachelor's thesis is the motivation behind the choice of offspring's name among people who are without children, but plan to have them in the near future.

The theoretical part offers a brief introduction into this topic – what are anthroponyms, birth names, how they evolved until now and what is their purpose. Furthermore, this essay includes the most common given names today and it outlines what were the most popular names over the centuries. An important subsection of this essay talks about what influences people's choice for the name of their offspring, and another subsection is concerned with the legal side of choosing a name.

The following research is based on responses to a questionnaire from October to November 2018.

Our research shows, that more often than not, the responders answered that the name for their future offspring just randomly came to their mind. Among those inspired by a relative or a friend, most would name their female offspring after a friend and their male offspring after a potential father. People who'd name their child after a publicly known person would often choose to name their child after a historical figure. Those inspired by art would name their children after a character in a book. The most common answer for why they would choose such name was that it sounded nice or it was easy to come up with nice sounding nicknames derived from their chosen name. The acquired data is listed in a clear manner and interpreted by graphs.

KEYWORDS

daughter, inspiration, name, respondent, son

Obsah

Úvod	9
1 Základní terminologie.....	11
1.1 Antroponyma	11
1.2 Rodné jméno	11
1.2.1 Problematika termínu rodné jméno	12
1.2.2 Funkce rodných jmen v řeči	13
1.3 Vývoj našich jmen	15
1.3.1 Období do 13. století	15
1.3.2 Od 14. do 18. století	17
1.3.3 Od 19. století do konce roku 1945.....	19
1.3.4 Od roku 1945 do roku 1990.....	20
1.3.5 Od roku 1990 dodnes.....	21
1.3.6 Nejčastější jména v ČR	22
1.4 Vliv na motivaci výběru jména pro potomka	23
1.4.1 Rodinná tradice.....	23
1.4.2 Vliv jazyka a estetiky	24
1.4.3 Vliv doby a původu	25
1.4.4 Vliv vzdělání a postavení ve společnosti.....	26
1.4.5 Vliv náboženství	27
1.4.6 Vliv známých osobností	27
1.4.7 Retrotendence	28
1.4.8 Další vlivy	28
1.5 Právní ošetření volby jména	29
2 Metodologie práce	32

2.1	Dotazník.....	32
3	Vyhodnocení odpovědí mužů.....	35
3.1	Jméno pro dceru.....	35
3.1.1	Jména uvedená v dotaznících	35
3.1.2	Inspirace pro volbu jména	35
3.1.3	Důvod výběru	37
3.2	Jméno pro syna	38
3.2.1	Jména uvedená v dotaznících	38
3.2.2	Inspirace pro volbu jména	39
3.2.3	Důvod výběru	41
4	Vyhodnocení odpovědí žen	42
4.1	Jméno pro dceru.....	42
4.1.1	Jména uvedená v dotaznících	42
4.1.2	Inspirace pro volbu jména	42
4.1.3	Důvod výběru	45
4.2	Jméno pro syna	45
4.2.1	Jména uvedená v dotaznících	45
4.2.2	Inspirace pro volbu jména	46
4.2.3	Důvod výběru	48
5	Shrnutí odpovědí mužů a žen	50
5.1	Jméno pro dceru.....	50
5.2	Jméno pro syna	50
	Závěr.....	52
	Seznam použitých informačních zdrojů	54
	Seznam literatury.....	54

Absolventské práce.....	54
Internetové zdroje	55

Úvod

V této bakalářské práci se budeme zabývat motivací výběru rodného jména pro potomka.

Rodné jméno má každý občan. Provází nás celým naším životem, představujeme se jím, užíváme ho při styku s úřady, ve škole atd., slouží k diferenciaci mezi ostatními lidmi. Nevybíráme si ho sami, ale jsme závislí na volbě našich rodičů. Vybrané jméno nám ovlivní celý život a v případě nevhodně zvoleného jména nám může přivodit řadu nepříjemných situací.

Cílem této práce je podat nejen teoretický základ problematiky rodných jmen – jejich funkce, vývoj, ale hlavně prezentovat vlivy působící na rodiče při hledání vhodného jména pro svého potomka.

Teoretická část práce vychází z dosud publikované odborné literatury zabývající se pojmenováním potomka. Primárním zdrojem informací jsou publikace Miloslavy Knappové a Vladimíra Šmilauera, dále odborné studie, včetně absolventských vysokoškolských prací. Na Pedagogické fakultě Univerzity Karlovy byly napsány práce na podobné téma. Jak se bude jmenovat? Motivace k pojmenování potomků a Motivace k pojmenování potomků a její proměny v generacích. Zabývaly se ale spíše proměnou výběru jména pro potomka v průběhu generací či tím, jaký vliv na výběr jména má vzdělání rodičů a velikost obce, ve které žijí. Obě práce navíc vycházely z odpovědí lidí, které děti již mají.

Následující praktická část vychází z vlastního dotazníkové šetření. Dotazníky byly určeny pro bezdětné lidi, kteří plánují v dohledné době potomka a přemýšlí nad jeho pojmenováním. Respondentů jsme se dotazovali, jak by pojmenovali svou dceru a syna, co bylo jejich motivací – náhoda, jméno, které je zaujalo při prohlížení kalendáře, jméno blízké osoby, jméno veřejně známé osobnosti či jméno z uměleckého díla. U všech otázek se mohli dotazovaní volně rozepsat, a tak jsme se získali velké množství zajímavých odpovědí.

Dále jsme zjišťovali, jaký byl důvod výběru – například význam jména, rodinná tradice, snadný pravopis, módnost jména a další. Získané odpovědi jsou v praktické části

vyhodnoceny – rozděleny na odpovědi mužů a žen na jméno pro dceru a jméno pro syna
– a interpretovány. Pro větší přehlednost je text doplněn grafy.

1 Základní terminologie

1.1 Antroponyma

Antroponymum je označení pro vlastní jméno jednotlivé osoby (vlastní jméno osobní) či skupiny osob, to pak označujeme jako antroponymum skupinové.¹ Vlastní jména osobní rozdělujeme na rodná neboli křestní jména, příjmení, oficiální osobní jména, hypokoristika, příjmy, otčestva (jména po otci), přezdívky, živá vlastní jména, jména po chalupě, fiktonymy a pseudonymy. Do oblasti skupinových antroponym řadíme jména obyvatelská, etnonyma, rodinná jména, rodová jména a skupinové přezdívky.²

1.2 Rodné jméno

Rodné jméno je jméno, které je uděleno každému občanu České republiky. K přidělení jména (popř. jmen) dochází krátce po narození dítěte. Volba závisí na rodičích či jiných příbuzných novorozeněte. Následně je jméno zaznamenáno do rodného listu narozeného a do knihy narození. Společně s příjmením je jediným úředně platným pojmenováním občana republiky. Příjmení na rozdíl od rodného jména není možné volit, dítěti je přiděleno podle domluvy rodičů. Děděno je většinou po otci, v ojedinělých případech po matce.³

Jelikož rodná jména nejsou nutně dědičná jako příjmení, jejich podstatnou vlastností je to, že v sobě mohou zrcadlit stav společnosti dané doby, různé kulturní směry⁴, ale také změny v oblasti náboženství. „*Rodných jmen se v kruhu rodinném užívá jako jmen jediných.*

¹ KARLÍK, Petr, Marek NEKULA a Jana PLESKALOVÁ, ed. *Encyklopedický slovník češtiny*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2002. ISBN 80-7106-484-X, s. 42.

² PLESKALOVÁ, Jana. Antroponymum. In: KARLÍK, Petr, Marek NEKULA a Jana PLESKALOVÁ. *CzechEncy – Nový encyklopedický slovník češtiny* [online]. Brno: Masarykova univerzita, 2017 [cit. 2018-12-27] Dostupné z: <https://www.czechency.org/slovník/ANTROPONYMUM>.

³ KNAPPOVÁ, Miloslava. *Jak se bude vaše dítě jmenovat?: původ, význam, pravopis, výskyt a obliba, kalendář : informace o jménech afrických a asijských*. 6., aktualizované a podstatně rozšířené vydání. Praha: Academia, 2017. ISBN 978-80-200-2656-9, s. 12.

⁴ Úzká propojenost s prostředím a expresivita rodných jmen velmi znesnadňuje jejich překlady „*(Jack nelze prostě přeložit Jenda)*“ (ŠMILAUER, Vladimír. Úvodem. In KOPEČNÝ, František. *Průvodce našimi jmény*. 2., přepracované a rozšířené vydání. Praha: Academia, 1991. ISBN 80-200-0016-X, s. 9.).⁴

Proto jsou silně citově zabarvena a vytvářejí hojnost expresivních podob (tzv. jmen domáckých, hypokoristik).“⁵

Současný systém pojmenovávání lidí příjmeními, která je přiřazují k dané rodině, a rodovými jmény, díky kterým rozlišíme jednotlivé členy rodiny, je relativně novodobou záležitostí. Toto pojmenovávání se uzákonilo až v 18. století.⁶

1.2.1 Problematika termínu rodné jméno

Úřední pojem jméno není jednoznačný, protože jasného významu pro nás nabývá až při spojení s příjmením. Slovo jméno však můžeme v lingvistice použít i samostatně. V takovém případě se jedná o synonymní označení pro pojmy „název, pojmenování či označení“.⁷

V dřívějších dobách se používalo označení křestní jméno, a to podle toho, že bylo novorozeněti přidělováno při křestním obřadu,⁸ ale v historii se používalo jako terminologické označení i pro pojmenování osob, které pokřtěny nikdy nebyly.⁹ K jeho

⁵ ŠMILAUER, Vladimír. Úvodem. In KOPEČNÝ, František. *Průvodce našimi jmény*. 2., přepracované a rozšířené vydání. Praha: Academia, 1991. ISBN 80-200-0016-X, s. 9.

⁶ DAVÍDEK, Václav, Karel DOSKOČIL a Jan SVOBODA. *Česká jména osobní a rodová*. Praha: Rodopisná společnost, 1941, s. 13.

⁷ HÁJKOVÁ, Eva. Posuny v oblíbě a užívání jména v současnosti. In HÁJKOVÁ, Eva, aj. *Vlastní jméno jako prostředek sociální symboliky*. 1. vydání. Praha: UK PedF, 2004. ISBN 80-7290-185-0, s. 7.

⁸ KNAPPOVÁ, Miloslava. *Jak se bude vaše dítě jmenovat?: původ, význam, pravopis, výskyt a obliba, kalendář : informace o jménech afrických a asijských*. 6., aktualizované a podstatně rozšířené vydání. Praha: Academia, 2017. ISBN 978-80-200-2656-9, s. 12.

⁹ I dnes se můžeme v běžné komunikaci setkat s použitím termínu „křestní jméno“ pro jednoznačné odlišení jména a příjmení.

používání ale v této souvislosti není žádný racionální důvod.¹⁰ Eva Hájková¹¹ za stejně nevhodný pojem považuje i osobní jméno, a to z důvodu, že může být lidmi vnímáno jako hyponymum, tedy, že v sobě obsahuje již například i příjmení nebo přezdívku dané osoby.

„V češtině se nijak neujalo ani rozlišení jména dle pozice, jako např. přední/zadní jméno nebo první/druhé jméno. Do 90. let. 20. století se postupně ustálilo vedle příjmení označení rodné jméno a zdálo se, že terminologická otázka je vyřešena, neboť česká antroponymická soustava byla závazně dvoučlenná.“¹² Hájková¹³ ovšem rovněž upozorňuje, že se v současné době vyskytují návrhy pojmenovat dítě více jmény a v důsledku toho bude nejspíše nutné tuto problematiku v terminologii znovu otevřít a dále řešit.¹⁴

1.2.2 Funkce rodných jmen v řeči

Miloslava Knappová¹⁵ ve své publikaci z roku 1989 píše o aktivních funkcích rodných jmen. Jedná se o funkce nominalizační, komunikativní, sociální, deskriptivní, ideologickou a expresivní.

¹⁰ HÁJKOVÁ, Eva. Posuny v oblibě a užívání jména v současnosti. In HÁJKOVÁ, Eva, aj. *Vlastní jméno jako prostředek sociální symboliky*. 1. vydání. Praha: Univerzita Karlova v Praze – Pedagogická fakulta, 2004. ISBN 80-7290-185-0, s. 7.

¹¹ HÁJKOVÁ, Eva. Posuny v oblibě a užívání jména v současnosti. In HÁJKOVÁ, Eva, aj. *Vlastní jméno jako prostředek sociální symboliky*. 1. vydání. Praha: Univerzita Karlova v Praze – Pedagogická fakulta, 2004. ISBN 80-7290-185-0.

¹² Tamtéž, s. 7.

¹³ HÁJKOVÁ, Eva. Posuny v oblibě a užívání jména v současnosti. In HÁJKOVÁ, Eva, aj. *Vlastní jméno jako prostředek sociální symboliky*. 1. vydání. Praha: Univerzita Karlova v Praze – Pedagogická fakulta, 2004. ISBN 80-7290-185-0.

¹⁴ Tamtéž, s. 7.

¹⁵ KNAPPOVÁ, Miloslava. *Rodné jméno v jazyce a společnosti*. Praha: Academia, 1989, ISBN 80-200-0167-0.

První funkce, někdy také označována jako identifikační nebo individualizační, spočívá „*ve vydělení jedince v rámci jedinců téhož druhu*“.¹⁶

Komunikativní neboli deiktickou funkci splňují rodná jména pouze tehdy, když se spojí s denotátem, který je komunikantům znám.

Sociální funkce je určena k rozzařování jednotlivců do tříd společnosti. V některých zemích je stále aktuální, u nás se již příliš nevyužívá. Díky této funkci můžeme zjistit „*jména typická pro určitou sociální třídu*“.¹⁷

Deskriptivní nebo též charakterizační funkce je charakteristická pro přezdívky a literaturu „*(např. Krasava, Dobrava, Jaromil v pohádkách)*“.¹⁸

Ideologická funkce odkazuje na osoby „*(Ninel – obráceně Lenin, Fidel podle F. Castra...)*“.¹⁹

Poslední je expresivní (emocionální, psychologická) funkce. „*Subjektivní hodnocení vyplývá např. ze sufixu (Hanička, Lojzák)*“.²⁰ Emocionální hodnota je pak odlišná pro společnost jako celek, pro rodinu, kolegy, spolužáky, ale i pro samotného nositele jména.²¹

¹⁶ Tamtéž, s. 11.

¹⁷ Tamtéž, s. 11.

¹⁸ Tamtéž, s. 12.

¹⁹ Tamtéž, s. 12.

²⁰ Tamtéž, s. 12.

²¹ Tamtéž, s. 12.

1.3 Vývoj našich jmen

Ve vývoji našich rodných jmen můžeme zaznamenat pět základních etap.²² Dle Vladimíra Šmilauera²³, z jehož díla (vedle prací M. Knappové) přebíráme následující informace, nejsou přechody mezi nimi nijak prudké, naopak spíše dosti pozvolné.²⁴

1.3.1 Období do 13. století

V tomto období převažovali lidé s jedním jménem. Na zvolení daného jména měla velký vliv víra v jeho význam. Jméno nemělo funkci pouze identifikační, ale bylo bráno jako podstatná část člověka. Když dítě dostalo jméno po svém předkovi, jeden z důvodů byl ten, že příbuzní věřili tomu, že v dítěti ožijí jeho vlastnosti. „*Jméno mělo ochránit před nepřízní osudu, před smrtí a zlými démony. Proto byla vybírána i jména jako Hlúpata, Orel, Kyj, předstírající bezcennost nebo naopak sílu nositele. Podobně byl motivován i výběr jmen přacích, např. Stanimír – „upevňuj mír“.*“²⁵

Převahu v tomto období měla jména slovanská. Jména byla přidělována zprvu pouze dospělým osobám, a to zejména vládcům a šlechtě, naopak děti byly většinou beze jména.

Jména se přidělovala dle toho, z jakého stavu daný občan pocházel. Složená jména byla určena pouze pro urozené (knížata, šlechta...). Jako příklady lze uvést jména Boleslav, Ludmila nebo Mečislav. Na druhé straně jednoduchá jména (Dobroš, Chval, Odolen) sloužila k pojmenování obyvatel z nižších vrstev.²⁶

²² KNAPPOVÁ, Miloslava. *Jak se bude vaše dítě jmenovat?: původ, význam, pravopis, výskyt a obliba, kalendář : informace o jménech afrických a asijských*. 6., aktualizované a podstatně rozšířené vydání. Praha: Academia, 2017. ISBN 978-80-200-2656-9, s. 18.

²³ ŠMILAUER, Vladimír. Úvodem. In KOPEČNÝ, František. *Průvodce našimi jmény*. 2., přepracované a rozšířené vydání. Praha: Academia, 1991. ISBN 80-200-0016-X.

²⁴ Tamtéž, s. 11.

²⁵ KNAPPOVÁ, Miloslava. *Jak se bude vaše dítě jmenovat?: původ, význam, pravopis, výskyt a obliba, kalendář : informace o jménech afrických a asijských*. 6., aktualizované a podstatně rozšířené vydání. Praha: Academia, 2017. ISBN 978-80-200-2656-9, s. 18.

²⁶ Tamtéž, s. 18.

Už v této době se u nás začala objevovat cizí jména, převážně německá (Oldřich, Konrád, Ota, Jindřich).²⁷ „*Ale i čeští kněží dostávali při vysvěcení německá jména: sv. Vojtěch přejal jméno svého učitele Adalberta, Jaromír a Zdik se jmenovali jako biskupové Gebhart a Jindřich. Německá jména se dávala při biřmování: Přemysl dostal jméno Otakar.*“²⁸ Důvodem byly začínající mezinárodní vztahy, uzavíraná manželství Přemyslovců s ženami z jiných zemí a německá městská kolonizace.²⁹

Ve 13. století se u nás poprvé objevila jména křesťanská. „*Slovním vyjádřením přijetí křesťanství se stala např. jména typu Bohuslav, Křišťan, Křížan (kříž), tvořená podle slovanských zvyklostí, popř. doslovně překládaná (Theofil – Bohumil).* Mimo tato jména k nám pronikala i cizí křesťanská jména: z hebrejštiny (Daniel, Jan), řečtiny (Mikuláš, Jiří, Řehoř) nebo latiny (Pavel, Silvestr, Florián).³⁰ Naši předci si přejatá jména pozměnili, a to jak v oblasti hlásek, tak tvarosloví, tudíž jejich původní podoba je dnes většinou k nerozeznání.³¹ Křesťanská jména byla zpočátku určena pouze pro duchovenstvo a členy klášterů, proto se s ženskými jmény nesetkáváme vůbec, nebo zcela výjimečně.³²

²⁷ Tamtéž, s. 18.

²⁸ ŠMILAUER, Vladimír. Úvodem. In KOPEČNÝ, František. *Průvodce našimi jmény*. 2., přepracované a rozšířené vydání. Praha: Academia, 1991. ISBN 80-200-0016-X, s. 13.

²⁹ KNAPPOVÁ, Miloslava. *Jak se bude vaše dítě jmenovat?: původ, význam, pravopis, výskyt a obliba, kalendář : informace o jménech afrických a asijských*. 6., aktualizované a podstatně rozšířené vydání. Praha: Academia, 2017. ISBN 978-80-200-2656-9, s. 18.

³⁰ Tamtéž, s. 18–19.

³¹ DAVÍDEK, Václav, Karel DOSKOČIL a Jan SVOBODA. *Česká jména osobní a rodová*. Praha: Rodopisná společnost, 1941, s. 20.

³² KNAPPOVÁ, Miloslava. *Jak se bude vaše dítě jmenovat?: původ, význam, pravopis, výskyt a obliba, kalendář : informace o jménech afrických a asijských*. 6., aktualizované a podstatně rozšířené vydání. Praha: Academia, 2017. ISBN 978-80-200-2656-9, s. 19.

1.3.2 Od 14. do 18. století

Ve 14. století se k nám dostávají v rozsáhlém množství církevní křesťanská jména. „Jedná se o tzv. druhou vlnu křesťanských jmen.“³³ Vzhledem k rozmachu kultu svatých se vytrácí jména původem slovanská. Určitá jména se mohla dávat všem lidem bez ohledu na to, z jaké vrstvy společnosti pocházeli nebo zda žili ve městě či se jednalo o venkovany. Příklady jsou Petr, Tomáš, Marek, z ženských jmen Markéta, Kateřina, Anna nebo Klára. Ostatní byla stejně jako v prvním období rozdělena dle stavů. Šlechta mohla volit jména jako Albert, Jakub, Oldřich, Jaroslav, měšťanstvo zase Aleš, Diviš, Jitka či Marta.³⁴

Jména ze světské oblasti slavila úspěch i u lidí z nejnižších vrstev. Ti se domnívali, že výběr takového jména jim zaručí ochranu.³⁵ „...světci se stávali ochránci národů (patronem českého národa byl sv. Václav, /.../ patrony krajín (Klatovsko bylo pod ochranou sv. Wolfganga /.../), patrony jednotlivých stavů, povolání a skupin (Mikuláš kupců, Jiří rytířů, Hubert lovců, Kryšpín ševců, Anna matek); pomáhali v nemocech (posunčina = tanec sv. Víta).“³⁶ Začínají se také objevovat kalendáře a s nimi spojené svátky.

Další zlom ve vývoji našich jmen nastává až v 16. století, tedy za humanismu a renesance. Populárními se stávají i jména stará (Vojtěch, Jiří).³⁷ Jméno Jiří bylo hodně užívané díky velké oblíbenosti Jiřího z Poděbrad.³⁸ Z důvodu reformačních hnutí se k nám

³³ Tamtéž, s. 19.

³⁴ Tamtéž, s. 19.

³⁵ Tamtéž, s. 19–20.

³⁶ ŠMILAUER, Vladimír. Úvodem. In KOPEČNÝ, František. *Průvodce našimi jmény*. 2., přepracované a rozšířené vydání. Praha: Academia, 1991. ISBN 80-200-0016-X, s. 13–14.

³⁷ KNAPPOVÁ, Miloslava. *Jak se bude vaše dítě jmenovat?: původ, význam, pravopis, výskyt a obliba, kalendář : informace o jménech afrických a asijských*. 6., aktualizované a podstatně rozšířené vydání. Praha: Academia, 2017. ISBN 978-80-200-2656-9, s. 19.

³⁸ ŠMILAUER, Vladimír. Úvodem. In KOPEČNÝ, František. *Průvodce našimi jmény*. 2., přepracované a rozšířené vydání. Praha: Academia, 1991. ISBN 80-200-0016-X, s. 14.

dostávají také jména ze Starého zákona (Ámos) a nová jména z latiny a řečtiny (Veronika, Helena, Maxmilián, Julius).³⁹

V tomto období také dochází k tendenci pojmenovat člověka dvěma jmény (Jan Václav z Lobkovic, Jan Jetřich ze Žerotína). Tuto možnost zprvu měli jen příslušníci šlechty. Pokud měl člověk více jmen, dostalo se mu většího množství patronů – tedy více ochrany, a také tak mohl uctít více svých předků atd.⁴⁰

Vzhledem k neustále se zvyšujícímu množství obyvatel vznikala potřeba rozšířit repertoár jmen. Počet církevních jmen začal být nedostačující. Už od 13. století začala vznikat nová různá pojmenování lidí. Inspirace byla v původu (Skalský, Záveský), povolání (Mlynář, Kovář), jménech rodičů (Jančák, Pavelka, Mařák), tělesných vlastnostech (Hlava, Malý), duševních vlastnostech (Zkoumal, Mudra) nebo v přírodě (Jelínek, Sýkora, Fiala). Vznikaly i domácí podoby (Honzík, Vašíček, Martínek). Z těchto z počátku nedědičných příjmů se postupem času stala dědičná příjmení. Ale až v 18. století za Josefa II. došlo k oficiálnímu označení každého občana jménem a příjmením a příjmení nabylo větší důležitosti.⁴¹

V době barokní (18. století) přišla další vlna křesťanských jmen. Ta přinesla kult Panny Marie a sv. Josefa a tím se začala ve velkém šířit jejich jména. Svatořečili se noví světci, proto se rozšířila jména jako Terezie, Karel, František nebo Antonín. Jména, která zde již byla, se tak začala odsouvat do pozadí, netýkalo se to jmen Václav a Jan. Rozšířil se i počet ženských jmen (Karolína, Viktorie, Eleonora), důležitou součástí byly i ženské tvary jmen svatých (Josef(in)a, Františka, Karla, Antonie). Tato jména se rozšířila do všech vrstev společnosti.⁴²

³⁹ KNAPPOVÁ, Miloslava. *Jak se bude vaše dítě jmenovat?: původ, význam, pravopis, výskyt a obliba, kalendář : informace o jménech afrických a asijských*. 6., aktualizované a podstatně rozšířené vydání. Praha: Academia, 2017. ISBN 978-80-200-2656-9, s. 19.

⁴⁰ Tamtéž, s. 19.

⁴¹ Tamtéž, s. 20.

⁴² Tamtéž, s. 20.

Nejoblíbenější mužská jména v tomto období byla Jan, Petr, Mikuláš, Jiří, Václav, Martin, Ondřej, Tomáš, Jakub, Matěj, Pavel, Adam, Josef, František, Karel a Antonín. V oblasti ženských jmen si oblíbenost vydobyla jména Kateřina, Anna, Dorota, Markéta, Alžběta, Klára, Ludmila, Magdaléna, Barbora a Marie.⁴³

1.3.3 Od 19. století do konce roku 1945

Již v období národního obrození, tedy ke konci 18. století, se opět začínají více užívat slovanská jména, která z důvodu zvyšujícího se vlastenectví začala být vnímána jako jména národní. Používala se převážně jména složená. Buď byla převzata z předchozího období, nebo se dle starších jmen utvářela. Většina z nich končila na -slav: Miroslav, Stanislav, -mír: Jaromír, Slavomír, -mil: Bohumil, Vlastimil. Populární dále byla jména jako Zdeněk, Svatopluk, Vladivoj, z ženských pak například Růžena, Božena nebo Vlasta. Díky Rukopisům se více začala užívat jména Jaroslav(a), Luděk, Lumír a Slavoj.⁴⁴

Inteligence se snažila co nejvíce poukázat na své vlastenecké citění. Činila to takovým způsobem, že za své církevní jméno připojila jako druhé jméno národní. Příklady jsou František Ladislav Čelakovský a Josef Krasoslav Chmelenský.⁴⁵ Postupem času se národní jména posunula na první místo v pojmenování člověka (Božena Šafaříková, Bohuslav Pichl).⁴⁶

Aby tato pojmenování začala přijímat při křtění i církev, bylo jí vysvětlováno, že se jedná o jména, která mají význam spojený s cizími světskými jmény. „*Některé významové dvojice existovaly již z dřívějších dob, např. Bohumil (doložený ve 13. století) – Theofil, Božena (v Kosmově kronice) – Benedikta, Beatrice, Čestmír (v staré češtině Čstimír) –*

⁴³ Tamtéž, s. 20.

⁴⁴ Tamtéž, s. 21.

⁴⁵ Tamtéž, s. 21.

⁴⁶ ŠMILAUER, Vladimír. Úvodem. In KOPEČNÝ, František. *Průvodce našimi jmény. 2.*, přepracované a rozšířené vydání. Praha: Academia, 1991. ISBN 80-200-0016-X, s. 22.

*Erhard, některé byly (více či méně zdařile) tvořeny nově, např. Pravoslav – Justýn.*⁴⁷
V některých případech církvi stačilo k prvnímu (necírkevnímu) jménu přidat další, světecké.⁴⁸

I přesto, že se národní jména vyskytovala často, na předních pozicích žebříčku se umístila jména Josef, Jan, František, Václav, Antonín, Karel, z ženských pak Marie, Anna, Kateřina, Josefa, Antonie a Františka. Rozdíl byl i mezi vesnicemi a městy. Na města působil západní vliv, a tak se zde objevovala i jména jako Eleonora, Filoména nebo Eufrozína.⁴⁹

1.3.4 Od roku 1945 do roku 1990

Po druhé světové válce nastalo mnoho změn ve společnosti a tím i v oblasti rodných jmen. Vytrácely se difference mezi městy a vesnicemi, stavovské i sociální odlišnosti, slábl vliv církve. Ve volbě jmen převažovalo pojmenování po členovi rodiny, předkovi. Motivaci pojmenování mimo jiné ovlivňovala i obliba daných jmen, jejich módnost, ale i dění ve společnosti, kulturní a sportovní akce. Výběr byl řízen pravidly danými matričními úřady. Znovu se u nás začala objevovat jména, která byla postupně vytlačena barokními. Jedná se o jména jako Kateřina, Zuzana nebo Lucie.⁵⁰ U mužských jmen se vrátila hlavně jména apoštolská: Petr, Pavel, Tomáš, Ondřej.⁵¹ Dostala se k nám i další cizí jména, a to jak z východu (Igor, Galina, Soňa), tak i ze západu (Monika, Iveta, Nikol(a), Patrik, René). Díky

⁴⁷ KNAPPOVÁ, Miloslava. *Jak se bude vaše dítě jmenovat?: původ, význam, pravopis, výskyt a obliba, kalendář : informace o jménech afrických a asijských*. 6., aktualizované a podstatně rozšířené vydání. Praha: Academia, 2017. ISBN 978-80-200-2656-9, s. 21.

⁴⁸ ŠMILAUER, Vladimír. Úvodem. In KOPEČNÝ, František. *Průvodce našimi jmény*. 2., přepracované a rozšířené vydání. Praha: Academia, 1991. ISBN 80-200-0016-X., s. 23.

⁴⁹ KNAPPOVÁ, Miloslava. *Jak se bude vaše dítě jmenovat?: původ, význam, pravopis, výskyt a obliba, kalendář : informace o jménech afrických a asijských*. 6., aktualizované a podstatně rozšířené vydání. Praha: Academia, 2017. ISBN 978-80-200-2656-9, s. 21.

⁵⁰ Tamtéž, s. 22.

⁵¹ ŠMILAUER, Vladimír. Úvodem. In KOPEČNÝ, František. *Průvodce našimi jmény*. 2., přepracované a rozšířené vydání. Praha: Academia, 1991. ISBN 80-200-0016-X., s. 26.

navázání mezinárodních vztahů s rozvojovými zeměmi u nás můžeme zaznamenat také jména orientální (Aram, Faris, Lejla). Módnost měla vyšší míru vlivu na dívčí jména.⁵²

Na prvních místech nejčastějších jmen se v tomto období objevovala jména Jan, Jiří, Petr, Pavel, Martin, Tomáš, Michal, Zdeněk, Milan, Miroslav, z ženských pak Jana, Eva, Hana, Martina, Alena, Jitka, Marie, Ivana, Lenka a Lucie. Repertoár volených jmen se podstatně rozšířil.⁵³

1.3.5 Od roku 1990 dodnes

Po sametové revoluci nastaly v České republice zásadní změny. Zasáhly celou společnost, politiku a hospodářství nevyjímaje. Jedna podstatná změna, která výrazně ovlivnila výběr jména pro miminko, byla neomezená možnost cestování. Lidé se začali více dostávat do kontaktu s cizími jazyky, národy a jejich odlišnými kulturami. Tím se začal rozšiřovat potencionální seznam jmen a jména se internacionalizovala.⁵⁴

Vlivem západu u nás znovu ožívají biblická a židovská jména (Joshua, Eliáš, Abigail, Sharon). Pozornost věnovaná Keltům k nám přinesla jména jako Artur, Kevin nebo Jenifer. Na pojmenování mají vliv také filmy a seriály. Díky nim se u nás v rodných listech začala objevovat jména Esmeralda, Kasandra, Pandora, Cedrik, Shon a další. Svět sportu a kultury přinesl například Damona či Samantu. Přes slovanské jazyky se k nám dostala další jména (Lenek, Oresta, Oksana) a jména z Řecka (Stavros, Kiriaki).⁵⁵

Dále u nás dochází ke zvyšujícímu se počtu smíšených rodičovských párů, kdy většinou matka je Češka a otec cizinec. Ten chce pak pro potomka zvolit jméno dle tradic země, ve které se narodil. Z tohoto důvodu se u nás vyskytují například jména islámská (arabská: Hasan, Iham, Salma, Amira; turecká: Kemal, Tarkan, Ardita, Melike) nebo

⁵² KNAPPOVÁ, Miloslava. *Jak se bude vaše dítě jmenovat?: původ, význam, pravopis, výskyt a obliba, kalendář : informace o jménech afrických a asijských*. 6., aktualizované a podstatně rozšířené vydání. Praha: Academia, 2017. ISBN 978-80-200-2656-9, s. 22.

⁵³ Tamtéž, s. 22.

⁵⁴ Tamtéž, s. 22–23.

⁵⁵ Tamtéž, s. 23.

albánská: Ilir, Flamur, Ardita, Emina. Do repertoáru našich jmen se dostávají i jména z východoasijských učení. Tato jména (Madan, Surga, Anahita, Hotmida) většinou volí zájemci o jógu, buddhisté či hinduisté. Zajímavostí jsou jména z africké oblasti. Jako příklad můžeme uvést chlapecká jména Adebajo, Kofi a dívčí Akua, Oluremi nebo Mojisola. Dále se u nás vyskytují jména vietnamská, méně pak arménská, mongolská, japonská, čínská, indiánská a další. Smíšené rodiny také často volí dvě jména, kdy jedno je například africké nebo asijské a jedno české. Najdeme pak děti s jmény Tomáš Amjad či Jana Sydney. Pokud se jedná o jména nepsaná latinkou, využije se ve většině případech anglický nebo francouzský přepis. Tato pro nás exotická jména jsou volena omezenou skupinou lidí, kteří k tomu mají většinou náboženské, etnické nebo rodinné důvody. Málokdy takováto jména volí lidé, kteří se s nimi setkali pouze například při pobytu v zahraničí.⁵⁶

1.3.6 Nejčastější jména v ČR

Z údajů ústřední evidence obyvatelstva České republiky z roku 2015 můžeme zjistit, že mezi nejčastější jména patří Jiří, Jan, Petr, Josef, Pavel, Marie, Jana, Eva, Hana a Anna. Jedná se o jména obvyklá a hojně užívaná.⁵⁷

Český statistický úřad od roku 1999 vydává statistiky jmen dětí narozených v lednu. Můžeme z nich vyčíst, že na vrcholu žebříčku se střídají jména Jakub, Jan, Tomáš, Adam, Matyáš a Ondřej, z ženských pak Eliška, Tereza, Anna, Adéla, Karolína a Natálie.⁵⁸ V lednu 2018 se mezi tři nejoblíbenější jména dostala Eliška, Anna, Sofie, z chlapeckých jmen pak Jakub, Jan a Adam. „*Sofie i Adam jsou v první trojici poprvé v historii sledování.*“⁵⁹

⁵⁶ Tamtéž, s. 23–24.

⁵⁷ Tamtéž, s. 24–25.

⁵⁸ CHRÁMECKÝ Tomáš a Eva KORTANOVÁ. Jména dětí narozených v lednu 2012. In: Český statistický úřad [online]. 19.11.2012 [cit. 2019-02-03]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/jmena_deti_narozeny_v_lednu_2012

⁵⁹ CHRÁMECKÝ Tomáš. Nejoblíbenější dětská jména jsou Jakub a Eliška. In: Český statistický úřad [online]. 16.10.2018 [cit. 2019-02-09]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/nejoblibenejsi-detska-jmena-jsou-jakub-a-eliska-fu0hnyje70>

1.4 Vliv na motivaci výběru jména pro potomka

Výběr jména pro potomka je velice obtížný a zavazující proces.⁶⁰ „*Rodiče si musí především dobře uvědomit, že rodné jméno bude jejich dítě nosit po celý život, že je bude tisíckrát říkat i psát.*“⁶¹ Špatné zvolené jméno může nositeli dosti znepríjemnit život, mohou se mu smát spolužáci ve škole nebo bude svědkem nepříjemných pohledů při představování se.⁶² „*...Světluše, která je nápadnou brunetou, Pěvuška bez hudebního talentu...mají život hodně ztrpčen.*“⁶³

V současnosti počet dávaných jmen stoupá, mezi obyvateli našeho státu nalezneme několik tisíc jmen, dříve bychom našli maximálně sedm set. Odhadem polovinu volených jmen tvoří jména oblíbená a u nás obvyklá, v druhé polovině bychom pak našli jména objevující se u nás výjimečně, tudíž většinou jména archaická a v dané době módní.⁶⁴

1.4.1 Rodinná tradice

V některých rodinách jména přechází z generace na generaci – například prvorozený syn je vždy Jiří, prvorozená dcera Marie. Jsou i případy, kdy se předává jméno příbuzné, utvořené ze stejného základu (Radoslav – Radek, Lubomír – Lubor, Alžběta – Eliška, Marie – Mariana). Někdy se volí jména po způsobu kříže: matka Zdeňka – syn Zdeněk, otec Jan – dcera Jana.⁶⁵

⁶⁰ ŠMILAUER, Vladimír. Úvodem. In KOPEČNÝ, František. *Průvodce našimi jmény*. 2., přepracované a rozšířené vydání. Praha: Academia, 1991. ISBN 80-200-0016-X, s. 32.

⁶¹ Tamtéž, s. 32.

⁶² Tamtéž, s. 32.

⁶³ Tamtéž, s. 33.

⁶⁴ KNAPPOVÁ, Miloslava. *Jak se bude vaše dítě jmenovat?: původ, význam, pravopis, výskyt a obliba, kalendář : informace o jménech afrických a asijských*. 6., aktualizované a podstatně rozšířené vydání. Praha: Academia, 2017. ISBN 978-80-200-2656-9, s. 26.

⁶⁵ Tamtéž, s. 27.

Jméno se nevolí pouze po nejbližších příbuzných, ale i po kmotrovi, kmotře nebo jiném, většinou nějakým způsobem úspěšném, popřípadě bohatém, členovi rodiny, a to hlavně z důvodu, že by dítě v budoucnu na základě toho mohlo něco získat.

Často novorozenec dostává jméno také dle přání svého sourozence. Ten se většinou inspiruje jmény svých kamarádů.⁶⁶

Některé rodiny dbají na to, aby volené jméno nebylo v rodině nové, ale opakovalo se. Opačným případem jsou rodiny, které si potrpí na novinky. Jiné zase volí jména spolu významově spojená – dcery Libuše a Vlasta, syn Přemysl nebo jména módní (Kevin, Samanta...). Můžeme se setkat i s případy, kdy rodiče volí jména dětí tak, aby všechna začínala stejným písmenem (Jan a Jiřina) nebo aby za sebou následovala v abecedě (Aleš, Barbora a Cyril). Někteří rodiče volí jména podobná například počtem slabik (Dita, Hana), zakončením (Daniel, Michael) nebo jména, která k sobě patří sémanticky (Jiřina, Olivie), či původem (David a Abigail ze Starého zákona).⁶⁷

Celkově můžeme říci, že rodinné tradice volbu jména i v dnešní době stále ovlivňují, a to ve všech vrstvách společnosti.⁶⁸ Dle průzkumů 30–35 % dětí dostává jméno po některém z členů rodiny. Souhrnně tento vliv převažuje u chlapeckých jmen a na venkově.⁶⁹

1.4.2 Vliv jazyka a estetiky

Lidé přednostně volí jména krátká, zvláště pokud mají delší příjmení. Právě soulad s příjmením se při volbě bere často v potaz. Rodiče uvažují tak, aby měly obě části například stejný původ, snadno se spolu vyslovovaly, hezky zněly atd. Pozornost je upřena i na obecný

⁶⁶ Tamtéž, s. 27.

⁶⁷ Tamtéž, s. 27–28.

⁶⁸ Tamtéž, s. 28.

⁶⁹ KNAPPOVÁ, Miloslava: Rodná jména v Česku v 21. století. In: BOHÁČOVÁ, Michaela, aj. *Jazyk a jeho proměny: prof. Janě Pleskalové k životnímu jubileu*. Brno: Host, 2008. ISBN 978-80-7294-301-2, s.127.

význam jména (Roland – hrdina, Markéta – perla). Některé rodiny upřednostňují jména bez diakritických znamének, jméno se pak snadněji vyslovuje v zahraničí.⁷⁰

Rodiče hlavně chtějí, aby se jméno líbilo, mělo dobrý jazykový charakter – délku, hláskový sklad, pravopis a působící jazykový dojem. Líbivost je ale velice subjektivní, závisí například na asociacích, které se danému člověku vybaví u určitého jména.⁷¹

Pro spoustu lidí je také důležité, aby se jméno nemohlo komolit a šly od něj lehce vytvořit zdobněliny (Evička, Hanička...)⁷²

1.4.3 Vliv doby a původu

Dříve bylo většinou snadné zjistit z charakteru jména, zda je jeho nositel z města nebo z venkova, ale ve 21. století to již stěží poznáme. Avšak i dnes existují jména, která se vyskytují hlavně ve městech a na venkov se moc nerozšiřují. Jako příklady můžeme uvést jména Matouš, Julie, Noel či Naomi. Velkou zásluhu na šíření jmen má televize. Jinak se na venkově setkáváme s jmény tradičními a běžnými.⁷³

U některých jmen poznáme, kdy se jejich nositelé mohli zhruba narodit (Iveta, Simona – padesátá až šedesátá léta 20. století – přejímky z francouzštiny, Kevin – přelom 20. a 21. století).⁷⁴

⁷⁰ KNAPPOVÁ, Miloslava. *Jak se bude vaše dítě jmenovat?: původ, význam, pravopis, výskyt a obliba, kalendář : informace o jménech afrických a asijských*. 6., aktualizované a podstatně rozšířené vydání. Praha: Academia, 2017. ISBN 978-80-200-2656-9, s. 29.

⁷¹ Tamtéž, s. 29.

⁷² ŠMILAUER, Vladimír. Úvodem. In KOPEČNÝ, František. *Průvodce našimi jmény*. 2., přepracované a rozšířené vydání. Praha: Academia, 1991. ISBN 80-200-0016-X, s. 31.

⁷³ KNAPPOVÁ, Miloslava. *Jak se bude vaše dítě jmenovat?: původ, význam, pravopis, výskyt a obliba, kalendář : informace o jménech afrických a asijských*. 6., aktualizované a podstatně rozšířené vydání. Praha: Academia, 2017. ISBN 978-80-200-2656-9, s. 30–31.

⁷⁴ Tamtéž, s. 31.

V jednotlivých oblastech České republiky je velmi podobný rejstřík volených jmen. Rozdíly jsou spíše na žebříčku oblíbenosti. Nejustalenejší repertoár jmen mají většinou zemědělské oblasti z důvodu minimálního pohybu obyvatelstva.⁷⁵

1.4.4 Vliv vzdělání a postavení ve společnosti

V minulosti jsme dle jména poznali nejen místní původ člověka, ale také do jaké vrstvy společnosti ho lze zařadit. Dnes se jména v různých sociálně-profesních skupinách příliš neliší, i když v některých určitá jména převažují.⁷⁶

Vysokoškolsky vzdělaní rodiče většinou volí jména s tradicí, která jsou známá z historie nebo literatury. Tím dochází k oživování zastaralých jmen jako Hanuš, Melichar, Antonín, Alois, Zdislava, Matylda, Františka, Antonie či Josefa.⁷⁷

Středoškolsky vzdělaní lidé dávají jména tradiční pro jejich rodinu, jména nejoblíbenější (Jiří, Tomáš, Jakub, Filip, Anna, Eliška, Karolína, Kristýna...), ale i ta nově příchozí (Natan, Kylie...). Převážně tyto lidé určují jména na vrcholu žebříčku oblíbenosti.⁷⁸

Rodiče mající pouze základní vzdělání často podlehnou módním výstřelkům. Někteří si tak kompenzují svoje pocity méněcennosti. Můžeme se pak u nich setkat se jmény po známých osobnostech či postavách z filmů a hlavně z telenovel (Esmeralda, Kasandra, Diego...). Jedná se zpravidla o jména neobvyklá, cizího původu a často i s obtížným pravopisem. Domnívají se, že tak zvýší společenskou prestiž dítěte.⁷⁹

Běžně užívaná jména (Adéla, Anna, Věra, Josef, Pavel, Martin...) jsou většinou bezpříznaková, rovnoměrně rozprostřena ve všech skupinách obyvatel.⁸⁰

⁷⁵ Tamtéž, s. 31.

⁷⁶ Tamtéž, s. 32.

⁷⁷ Tamtéž, s. 32.

⁷⁸ Tamtéž, s. 32.

⁷⁹ Tamtéž, s. 32–33.

⁸⁰ Tamtéž, s. 33.

1.4.5 Vliv náboženství

Dříve dostávaly děti jména dle světců či dle patrona kostela, který se nacházel v oblasti jejich bydliště. Často také bylo novorozenci přiděleno jméno, které příslušelo v církevním kalendáři k jeho dnu narození. V 21. století je po celé Evropě spíše tendence k renesanci starozákonních jmen (Ester, Rút, Sára, Samuel, Tadeáš, Tobiáš...).⁸¹ Avšak vzhledem k tomu, že část naší společnosti je výrazně ateistická, vybírají rodiče většinou jméno bez souvislosti s náboženstvím. Z tohoto důvodu se vítání nových občanů v dnešní době ujímají úřady, křest je často již jen kvůli přání prarodičů dítěte či slavnostnější atmosféře.⁸² V případě, že se dítě narodí smíšenému páru, objevují se u nás i jména z islámského náboženství a východních učení.⁸³ Lidé vyznávající židovské náboženství k nám přinášejí nová jména jako Joshua nebo Noemi.⁸⁴

1.4.6 Vliv známých osobností

Rodiče se nechávají inspirovat jmény populárních osobností z oblasti politiky – Ronald (Reagan), sportu – Dominik (Hašek), filmu – Antonio (Banderas),⁸⁵ literatury – Jarmila z Máchova Máje, Puškinova Taťána⁸⁶, televize, rozhlasu nebo hudby – Aneta

⁸¹ Tamtéž, s. 33–34.

⁸² KNAPPOVÁ, Miloslava: Rodná jména v Česku v 21. století. In: BOHÁČOVÁ, Michaela, aj. *Jazyk a jeho proměny: prof. Janě Pleskalové k životnímu jubileu*. Brno: Host, 2008. ISBN 978-80-7294-301-2, s. 128.

⁸³ KNAPPOVÁ, Miloslava. *Jak se bude vaše dítě jmenovat?: původ, význam, pravopis, výskyt a obliba, kalendář : informace o jménech afrických a asijských*. 6., aktualizované a podstatně rozšířené vydání. Praha: Academia, 2017. ISBN 978-80-200-2656-9, s. 34.

⁸⁴ KNAPPOVÁ, Miloslava: Rodná jména v Česku v 21. století. In: BOHÁČOVÁ, Michaela, aj. *Jazyk a jeho proměny: prof. Janě Pleskalové k životnímu jubileu*. Brno: Host, 2008. ISBN 978-80-7294-301-2, s. 128.

⁸⁵ KNAPPOVÁ, Miloslava. *Jak se bude vaše dítě jmenovat?: původ, význam, pravopis, výskyt a obliba, kalendář : informace o jménech afrických a asijských*. 6., aktualizované a podstatně rozšířené vydání. Praha: Academia, 2017. ISBN 978-80-200-2656-9, s. 37–38.

⁸⁶ ŠMILAUER, Vladimír. Úvodem. In KOPEČNÝ, František. *Průvodce našimi jmény*. 2., přepracované a rozšířené vydání. Praha: Academia, 1991. ISBN 80-200-0016-X., s. 30.

(Langerová), a to jak českých, tak zahraničních. Častý je i vliv historických osobností – Jan (Hus), Jiří (z Poděbrad), Rostislav a Mojmír (moravská knížata). Setkáváme se i s pojmenováním dle dětí nebo jiných příbuzných známých osobností (Nela – dcera Adély Gondíkové, Pippa – sestra vévodkyně Kate). Vliv na motivaci pojmenování mají i jména postav z filmů a seriálů (Pamela, Megan) a jména objevující se v písních (Zuzana).⁸⁷

1.4.7 Retrotendence

V současné době si můžeme všimnout tendence k volení jmen, která se u nás dříve hojně užívala a následně upadla na určitou dobu do zapomnění. Jsou to jména jako Barbora, Veronika, Markéta, Johana, Eliška, Anna, Michal, Filip, Ondřej, Velen, Odolen nebo Pravomil. Vracení se k těmto jménům pro nás znamená i jakýsi návrat k osvědčenému.

Zároveň některá tato jména nabývají obliby i za hranicemi našeho státu a spojují se tak jména mezinárodní s národními, českými.⁸⁸

1.4.8 Další vlivy

Spousta rodin se inspiruje jmény kamarádů, kolegů, jmény jejich dětí nebo jmény přátel ze zahraničí. Volbu cizích jmen u nás ovlivňují též cesty do zahraničí a kontakt s jinými kulturami. Můžeme se pak setkat s jmény Jadranka, Zoran, Páda Kamala nebo Jaya Yoko.⁸⁹

Někteří lidé chtějí vybraným jménem poukázat na své koníčky nebo povolání „...profesor angličtiny zvolí pro svého syna anglické jméno Edgar, ..., herečka či nadšená divadelní ochotnice pojmenuje syna jménem Kajetán (podle Josefa Kajetána Tyla).“⁹⁰

⁸⁷ KNAPPOVÁ, Miloslava. *Jak se bude vaše dítě jmenovat?: původ, význam, pravopis, výskyt a obliba, kalendář : informace o jménech afrických a asijských*. 6., aktualizované a podstatně rozšířené vydání. Praha: Academia, 2017. ISBN 978-80-200-2656-9, s. 37–38.

⁸⁸ Tamtéž, s. 38–39.

⁸⁹ Tamtéž, s. 35–36.

⁹⁰ Tamtéž, s. 36.

Jsou i případy, kdy novorozenec dostane jméno, které přísluší dle kalendáře ke dni, kdy se jeho rodiče seznámili nebo měli svatbu.⁹¹

„Někdy jde o prostý citový vztah ke jménu. (...) Matka miluje růže, proto dá dceři jméno Růžena.“⁹²

1.5 Právní ošetření volby jména

Rodiče si nemohou svého potomka pojmenovat, jak se jim zachce. Volba jména je zčásti omezena zákonnými směrnicemi zabývajícími se volbou a zápisem jména pro novorozence. Taková nařízení nejsou nijak neobvyklá, můžeme se s nimi setkat ve většině zemí Evropy. Zároveň se ale nejedná o výdobytek moderní doby. Z minulosti můžeme zmínit Katechismus Romanus, který v 16. století požadoval, aby rodiče své potomky pojmenovávali po světcích. Následoval Rituale Romanum v 17. století. Ten uděloval zákaz pojmenovat dítě pohanským nebo nemravným jménem. V roce 1826 vstoupil v platnost Dekret dvorské kanceláře závazný pro celé Rakousko-Uhersko.

Nové zákony se u nás objevily až po roce 1945. Vyšel i Seznam jmen vhodných k zápisu do matriky, nebyl však zcela vyčerpávající, obsahoval 830 jmen.⁹³ *„Dnes jsou volba a zápis jmen v ČR usměrňovány zákonem č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení ve znění pozdějších předpisů a některých souvisejících zákonů, jehož úplné znění bylo vyhlášeno zákonem č. 312/2013 Sb., který nabyl účinnosti 1. 1. 2015.“⁹⁴*

⁹¹ Tamtéž, s. 36.

⁹² ŠMILAUER, Vladimír. Úvodem. In KOPEČNÝ, František. *Průvodce našimi jmény. 2.*, přepracované a rozšířené vydání. Praha: Academia, 1991. ISBN 80-200-0016-X, s. 30–31.

⁹³ KNAPPOVÁ, Miloslava. *Jak se bude vaše dítě jmenovat?: původ, význam, pravopis, výskyt a obliba, kalendář : informace o jménech afrických a asijských. 6.*, aktualizované a podstatně rozšířené vydání. Praha: Academia, 2017. ISBN 978-80-200-2656-9, s. 41–42.

⁹⁴ Tamtéž, s. 42.

„Do matriční knihy lze zapsat jakékoliv existující jméno, a to ve správné pravopisné podobě. Nelze zapsat jména zkomolená, zdrobnělá a domácká.“⁹⁵ Není možné zapsat slovo, které není svou podstatou jméno, z čehož vyplývá, že nelze zapsat jména obecná – označení dnů (Hromnice), věcí (Video) nebo rostlin (Rozmarýna). Výjimečně se ale názvy rostlin v matričních zápisech objevují (Růžena, Jiřina, Jasmína). Jako jména dále nejde zapsat ani jména geografická (Sněžka). Jako jméno nejde uznat příjmení, která doposud byla pouze příjmeními (Zeman Skalský). Naopak jména se často jako příjmení užívají, jelikož spousta příjmení vznikla právě z jmen. Můžeme se tak setkat s příjmeními Karel, Pavel nebo Havel.⁹⁶ „...jméno (jména) se volí ze systému existujících, doložených českých či cizojazyčných jmen. Nelze tedy pro miminko vymyslet „zcela nové jméno“ (např. z počátečních slabik rodičovských jmen Jana a Miroslav vytvořit jméno „Jami“) ani zvolit autorem vytvořené tzv. literární jméno (název filmu *Matrix*, *Legolas* z filmu *Pán prstenů* ap.).“⁹⁷ Neznamena to ale, že by byl rejstřík našich jmen ustrnulý, rozšiřuje se například výběrem jmen, která se u nás dříve běžně užívala (Zdislava, Kašpar), tvořením ženských tvarů od mužských (Kryštofa, Radima) nebo pronikáním jmen z cizích jazyků.⁹⁸

Je možné zapsat i cizojazyčné podoby jmen. Mohou to být přepisy našeho jména do příslušného jazyka (Jiří – Georg, George, Jurij, Giorgio, Jorge, Georgios...), ale i taková jména, která u nás nemají žádnou obdobu (Lindita, Malike, Tamal...). Pokud má občan České republiky zapsáno v matriční knize cizojazyčné jméno (například Franz), má právo užívat jeho českou podobu (František). Naopak pokud by občan měl zapsáno například

⁹⁵ Aktuální znění: § 62 odst. 1 zákona č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení a o změně některých souvisejících předpisů, ve znění pozdějších předpisů. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2013-312?text=Z%C3%A1kon%20%C4%8D.%20301%2F2000%20Sb>

⁹⁶ KNAPPOVÁ, Miloslava. *Jak se bude vaše dítě jmenovat?: původ, význam, pravopis, výskyt a obliba, kalendář : informace o jménech afrických a asijských*. 6., aktualizované a podstatně rozšířené vydání. Praha: Academia, 2017. ISBN 978-80-200-2656-9, s. 43–44.

⁹⁷ Tamtéž, s. 44.

⁹⁸ Tamtéž, s. 44–45.

jméno Petr a chtěl by používat cizí podobu (například Pietro), jednalo by se již o změnu jména, kterou by musel odsouhlasit matriční úřad.⁹⁹

České zákony také nařizují, že jméno musí být ve shodě s pohlavím. Existují ale i jména obourodá (Nikola, René, Saša...)¹⁰⁰

Jméno lze změnit pouze ze závažných důvodů (výstřednost jména, problémy s výslovností a pravopisem atd.). Žádost podává nositel jména nebo jeho zákonný zástupce. Rozhodnutí následně vydá příslušný matriční úřad. Za změnu jména se platí správní poplatky. Pokud při zapisování nebo změně jména mají matrikáři nějaké pochybnosti o jméně, což znamená, že není v žádoucí formě jméno známo, je nutné doložit znalecký posudek.¹⁰¹

Občanu našeho státu lze zapsat maximálně dvě jména, pouze cizincům žijícím u nás je umožněno zapsat jmen více. Pro výběr druhého jména platí stejné předpisy jako pro výběr prvního. Dále se nesmí jednat o dvě shodná jména (Jiří Jiří). Toto platí i pro případ, kdy jedno jméno by bylo české a druhé cizí (Jan John, Elizabeth Alžběta). Spojení českého a cizího jména je povoleno (David Mortimer).¹⁰² Jako druhé jméno nelze zapsat přezdívku (Střela), příjmení (Petr Horák Pokorný), pořadí (Bohumil Třetí Čermák, Bohumil III. Čermák), zkratky jun., jr. (junior) a sr. (senior), pouze písmeno (Vladimír N. Skalický), vztah k zaměstnání – např. název firmy, kterou nositel jména založil, příznaková spojení (David Goliáš) a pseudonym.¹⁰³

⁹⁹ Tamtéž, s. 45–46.

¹⁰⁰ Tamtéž, s. 53.

¹⁰¹ Tamtéž, s. 56–57.

¹⁰² Tamtéž, s. 61–63.

¹⁰³ Tamtéž, s. 65–67.

2 Metodologie práce

2.1 Dotazník

Jako hlavní metodu pro získání dat jsme zvolili metodu on-line dotazníku, který byl sdílen na sociální síti Facebook mezi našimi přáteli a studenty Pedagogické fakulty Univerzity Karlovy. Jedná se o metodu kvantitativní, při níž lze získat data od většího množství respondentů.

Jako doplňující metoda byla plánována metoda řízeného interview s některými z respondentů, nakonec tento typ výzkumu realizován nebyl.

Data byla získávána v období od října do listopadu 2018.

Dotazování byli pouze ti lidé, kteří děti ještě nemají, ale čekají je nebo je v blízké době plánují a o jménu teprve uvažují, tudíž se jednalo o průzkum hlavně mezi mladými lidmi. Celkově se podařilo získat 435 odpovědí. Ty poskytlo 311 žen (71,5 %) a 124 mužů (28,5 %).

U respondentů byly zjišťovány základní údaje, jako je pohlaví a věk, a dále byli dotazováni, jak by pojmenovali svoji dceru a syna (otevřená otázka), co bylo jejich inspirací pro dané jméno a proč se tak rozhodli (polouzavřené otázky, protože u každé z nich byl vedle nabídky odpovědí uveden rovněž oddíl „jiné“, kde se respondenti mohli rozepsat a vyjádřit svůj názor, nemuseli nutně zaškrtnout navrhovanou možnost).

Pro úplnost uvádíme celé zadání dotazníku:

Vážení respondenti,

jsem studentka Pedagogické fakulty Univerzity Karlovy a chtěla bych Vás požádat o vyplnění dotazníku pro bakalářskou práci. Zabývá se motivací výběru jména pro potomka u lidí, **KTEŘÍ JEŠTĚ NEMAJÍ DĚTI**.

Děkuji za Vaše odpovědi a Váš čas

Nikola Havlíková

1) Pohlaví:

2) Věk:

3) Jak byste pojmenovali svoji dceru?

4) Co bylo vaší inspirací? (vyberte jednu odpověď)

- jméno mě zaujalo v kalendáři
- jméno blízkého člověka
- jméno veřejně známé osobnosti
- jméno z uměleckého díla
- jméno mě náhodně napadlo
- jiné:

(Pozn.: on-line dotazník respondenty dle odpovědi následně přesměroval na další otázky)

Inspirace jménem blízkého člověka

- jméno po matce dítěte
- jméno po babičce dítěte
- jméno po kamarádce
- jméno po učitelce
- jméno po kolegyni
- jiné:

Inspirace jménem veřejně známé osobnosti

- jméno po herečce
- jméno po zpěvačce
- jméno po spisovatelce
- jméno po sportovkyni
- jméno po modelce
- jméno po historické osobnosti
- jméno po světici
- jméno po biblické postavě
- jiné:

Inspirace jménem z uměleckého díla

- jméno po knižní postavě
- jméno po divadelní postavě
- jméno po filmové postavě
- jméno po seriálové postavě
- jiné:

5) Proč jste se tak rozhodli? (možno více odpovědí)

- chovám sympatie k dané osobě
- z důvodu rodinné tradice
- líbí se mi původ jména
- líbí se mi význam jména
- líbí se mi, že jméno není příliš dlouhé
- jméno hezky zní
- líbí se mi zdrobněliny jména
- jméno se snadno vyslovuje
- jméno nemá komplikovaný pravopis
- jméno je v současné době módní
- jméno je neobvyklé
- z důvodu data svátku
- jiné:

Stejná sada otázek se následně opakovala i pro pojmenování syna.

3 Vyhodnocení odpovědí mužů

3.1 Jméno pro dceru

3.1.1 Jména uvedená v dotaznících

Repertoár uvedených jmen je velmi široký. Z odpovědí mužů jsme získali 76 odlišných jmen.

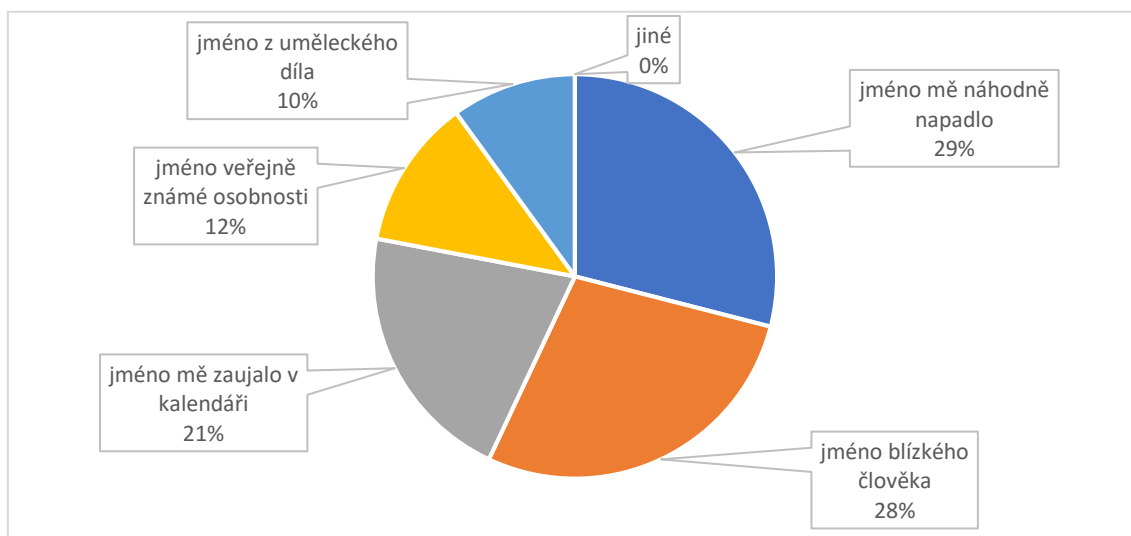
Nejvíce byla zastoupena jména Lucie (6x), Tereza (6x), Eliška (5x), Emma (5x) a Viktorie (také 5x). To odpovídá i výsledkům Českého statistického úřadu, jak popisujeme v teoretické části. Jména Eliška a Tereza se již několik let pohybují na vrcholu žebříčku.

3x se objevila jména Veronika, Marie a Michaela, 2x Adéla, Anna, Anežka, Barbora, Hana, Josefina, Kunhuta/Kunhúta, Laura, Magdalena/Magdaléna, Mia, Natálie, Nikola a Rút.

Z jmen, která se vyskytla v dotazníku 1x, uvedeme například Amálii, Anetu, Ditu, Emu, Jitku, Julii, Kláru, Květu, Lindu, Moniku nebo Šárku. Mezi nimi se objevila i jména méně obvyklá: Alex, Angela, Chloé, Karin, Lara, Meda, Nefeli, Ráchel nebo Salome.

3.1.2 Inspirace pro volbu jména

Na otázku *co bylo vaší inspirací?* odpovědělo nejvíce mužů tak, že je jméno plánované pro jejich potencionální budoucí dceru náhodně napadlo. Tuto možnost zvolilo 36 (29 %) z dotázaných. 35 (28 %) mužů volilo jméno po blízké osobě. Třetí nejčastější inspirací bylo jméno, které dotazovaného zaujalo v kalendáři. Tuto odpověď vybralo 26 (21 %) mužů. 15 (12 %) mužů zvolilo motivaci jménem veřejně známé osobnosti. Nejméně volili muži možnost inspirace jménem z uměleckého díla, takto odpovědělo jen 12 (10 %) z nich. Možnost „jiné“, jak můžeme také vidět v následujícím grafu, nevyužil žádný z respondentů.

Ti respondenti, kteří zvolili možnost po blízké osobě, dále uvedli, že je nejčastěji inspirovalo jméno jejich kamarádky. Takto odpovědělo 16 mužů. Dále pak jméno matky (5 mužů), babičky potencionální dcery (5 mužů), jméno po učitelce (1 muž) a po kolegyni (1 muž). V oddílu „jiné“ se hojně objevovaly tyto odpovědi: po prababičce dítěte, po jiném členovi rodiny nebo také pojmenování po své první dívce.

Mužům, kteří se inspirovali jménem známé osobnosti, byla nejčastěji vzorem historická osobnost, a to v 10 případech (Anežka, Diana, Charlotte, Izabela, Kunhuta, Meda, Salome, Viktorie). Některé ale motivovalo i jméno herečky (Natálie), zpěvačky (Eliška), světice (Anežka) nebo biblické postavy (Ráchel). Tyto motivace byly vyrovnané, každou vybral 1 respondent. V možnosti „jiné“ se objevila například odpověď pojmenování po kancléřce Angele Merkelové. Žádný muž ze zkoumaného vzorku se neinspiroval jménem modelky, spisovatelky ani sportovkyně.

Jak jsem zmínila výše, pro 10 % mužů bylo motivací jméno z uměleckého díla. Nejčastěji se jednalo o jméno postavy z knihy – Alex, Julie, Kunhúta, Leona, Lucie (5 mužů), dále pak ze seriálu – Bonnie (pravděpodobně z *Upířích deníků*), Katherine, Lily (3 muži) a divadelní hry – Juliet, zřejmě z dramatu *Romeo and Juliet* (1 muž). Jménem z filmu se neinspiroval žádný z dotázaných. V možnosti „jiné“ se vyskytly odpovědi jako jméno postavy z pověsti (Šárka), počítačové hry *Tomb Raider* (Lara) nebo z folklorní písně (Zuzana).

Z hlediska věku respondentů vyplývá, že muži ve věkové kategorii 15–20 let (26 mužů) nejčastěji vybrali jméno tak, že je náhodně napadlo (7 mužů), ale pouze o jednoho méně se nechalo inspirovat jménem z kalendáře (6 mužů) a z uměleckého díla (6 mužů). Na 5 mužů měla vliv blízká osoba. Nejméně se dotazovaní nechali inspirovat jménem veřejně známé osobnosti (2 muži).

Nejpočetněji je zastoupena věková kategorie 21–25 let, v té jsem získala celkem 59 odpovědí. I zde nejčastěji vybrali možnost „jméno mě náhodně napadlo“ (19 mužů), ale hned za touto možností je inspirace jménem blízké osoby (15 mužů) a jménem, které je zaujalo v kalendáři (14 mužů). 6 dotázaných zaujalo jméno veřejně známé osobnosti. V této věkové skupině se muži nejméně inspirovali osobou z uměleckého díla (5 mužů).

V kategorii 26–30 let (26 mužů), která se počtem respondentů rovná nejmladší věkové kategorii, byla nejčastěji volena inspirace jménem blízkého člověka a jméno, které muže náhodně napadlo. Každou tuto odpověď vybralo 8 mužů. Široké zastoupení zde má i inspirace jménem veřejně známé osobnosti (6 mužů). Jen 3 muži se inspirovali jménem z kalendáře. Opět nejméně dotazované motivovalo jméno z uměleckého díla (1 muž).

Starší věkové kategorie jsou zastoupeny ve vzorku menším počtem. V kategorii 31–35 let odpovědělo 9 mužů, z toho 6 se inspirovalo jménem blízké osoby a 3 jménem z kalendáře. Ostatní motivace tedy nejsou vůbec zastoupeny. V kategorii 36 let a více odpověděli pouze 4 muži, 2 se nechali inspirovat jménem blízké osoby, jeden veřejně známou osobností a jednoho jméno náhodně zaujalo.

3.1.3 Důvod výběru

Dále byly zjišťovány odpovědi na otázku *proč jste se tak rozhodli?* Zde mohli respondenti vybrat více odpovědí. Celkem pouze 44 mužů, tedy 35 %, zvolilo jen jednu možnost. Z toho vyplývá, že součet jednotlivých důvodů (318) je větší než počet mužů, kteří odpověděli na dotazník (124).

Dle výsledků dotazníku bylo pro respondenty při výběru jména pro jejich potencionální dceru nejdůležitější, zda jméno hezky zní. Tato možnost byla vybrána celkem 97x. Dále respondenti zvolili dané jméno z toho důvodu, že od jimi vybraného jména lze

utvářet jednoduše zdobněliny (37x), a také proto, že chovají sympatie k nositelce daného jména (36x), kterou zaškrtili u předchozí otázky.

Většinou dotazovaní při výběru neopomněli ani to, aby se jméno snadno vyslovovalo (31x). Pro hodně respondentů bylo také důležité, aby jméno bylo neobvyklé. Tuto odpověď muži zvolili 30x. Dotazované při výběru ovlivnil rovněž původ (23x) a význam (14x) jména. Z hlediska estetické a jazykové stránky brali muži mimo jiné také ohled na to, aby jméno nebylo příliš dlouhé (20x) a nemělo komplikovaný pravopis (17x). Rodinná tradice byla vybrána jako důvod výběru jména pouze 6x. Zda je jméno módní, brali v potaz jen 4 muži. Žádný ze 124 mužů nevybral jméno z důvodu data svátku. V oddílu „jiné“ se objevily odpovědi, že jméno vybrali, protože není extravagantní, je srozumitelné i v zahraničí nebo se hodí k příjmení. Některé dotazované muže ovlivnila při volbě jména i jejich křesťanská víra.

Také ve všech věkových kategoriích respondentů mělo zásadní vliv to, zda jméno hezky zní, pouze v nejstarší věkové kategorii 36 let a více měly stejný vliv sympatie k dané osobě

3.2 Jméno pro syna

3.2.1 Jména uvedená v dotaznících

Repertoár jmen uvedených pro syna je stejně rozsáhlý jako jmen pro dceru. Získali jsme 77 různých jmen.

Nejčastěji se vyskytovala jména Tomáš (7x), Jan (5x), Martin (5x) a Petr (4x). Tomáš a Jan se dle Českého statistického úřadu objevují již několik let mezi nejvíce dávanými jmény, jak uvádím výše.

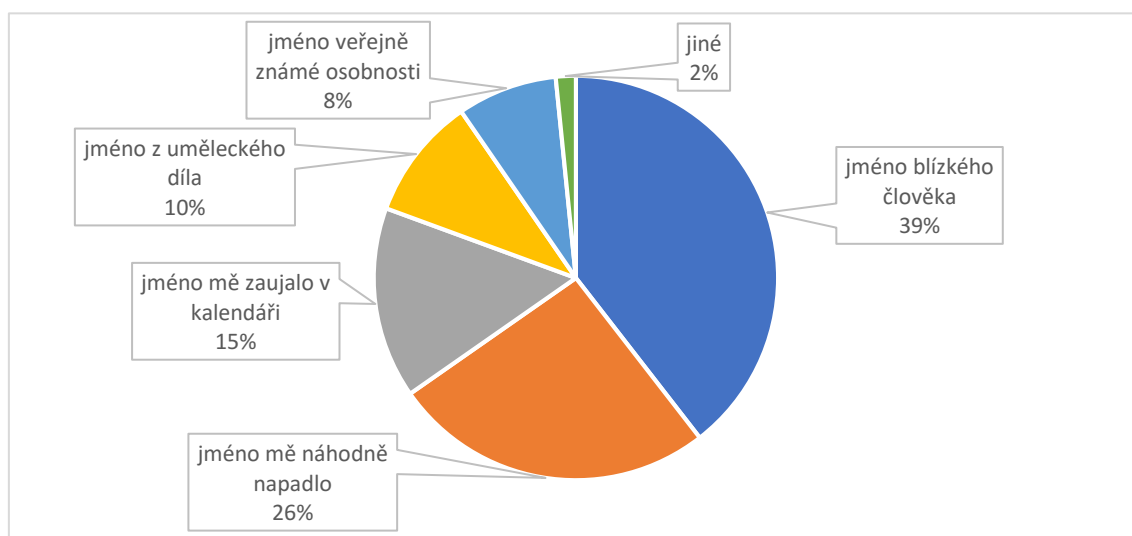
3x se objevila jména Adam, Filip, Jakub, Jiří, Josef, Karel, Maxmilián, Pavel a Vojtěch. 2x jména Augustýn, Daniel, František, Kryštof, Květoslav, Marek, Ondřej, Samuel, Tobiáš a Vilém.

1x pak například Aleš, Alois, Antonín, Dalibor, David, Dominik, Jindřich, Lukáš, Lumír, Michal, Milan, Radek, René, Tadeáš, Václav nebo Vítězslav. Z méně obvyklých jmen

uvedeme kupříkladu tato: Alfred, Anakin, Anastasius, Arkansas, Björn, Bryan, Egon, Felix, Henrich, Jacob, Jáchym, Jeremiáš, Kilián, Koloman, Křesomysl, Leonardo, Lukas, Oliver, Oliviano, Robin, Servác, Svatopluk nebo Věnceslav.

3.2.2 Inspirace pro volbu jména

V nejvíce případech bylo mužům inspirací jméno blízké osoby. Tuto možnost, jak můžeme vidět v přiloženém grafu, zvolilo celkem 49 (39 %) mužů. Hodně respondentů (32, tj. 26 %) jméno pro potenciálního budoucího syna náhodně napadlo. 19 (15 %) mužů se nechalo inspirovat jménem z kalendáře. Jménem z uměleckého díla se inspirovalo 12 (10 %) dotázaných a jménem veřejně známé osobnosti 10 (8 %) mužů. V oddílu „jiné“ se objevily odpovědi jako „chci, aby měl syn ve jméně alespoň jedno X“ (Maxmilián) a „nevím“.

Muži, kteří se nechali ovlivnit jménem blízké osoby, se nejvíce inspirovali svým jménem. Plánují tedy syna pojmenovat po sobě. Takto odpovědělo 24 mužů. 13 dotázaných se nechalo inspirovat jménem svého kamaráda. Po dědečkovi by potenciálního syna pojmenovalo 5 mužů. Možnosti jméno po učiteli nebo po kolegovi vyšly rovnocenně. Každou vybral 1 respondent. V oddílu „jiné“ se 3x vyskytla odpověď pojmenování po pradědovi a 1x po praprapradědovi.

Respondenti, kterým bylo inspirací jméno veřejně známé osobnosti, vybrali jméno nejčastěji z historie (4x) – Augustýn, Henrich, Jindřich, Křesomysl, po zpěvákovi (2x) – Dalibor, Maxmilián. Možnost jméno zvolené po herci (Leonardo), spisovateli (Egon) a světci (Martin) vybral vždy 1 muž. Jménem po sportovci, modelovi a biblické postavě se nenechal inspirovat žádný z dotázaných. V možnosti „jiné“ se objevila odpověď jméno po vědci Alfredovi Nobelovi.

Muži, jejichž inspirací bylo jméno z uměleckého díla, nejčastěji volili jméno knižní postavy (5 mužů) – Filip, Horus, Jan, Kryšpín, Oliver. Velký vliv měla také jména seriálových postav (4 muži) – Antonín, Jake, Stefan (zřejmě z Upířích deníků), Vegeta (pravděpodobně z japonského seriálu Dragon Ball). Dva muži se inspirovali jménem postavy z filmu (Jacob, Anakin ze Star Wars). V oddílu „jiné“ byla jedna odpověď: jméno po více postavách z knih, filmů i seriálů (Vilém).

Ve věkové kategorii 15–20 let odpovědělo 26 mužů, z toho 11 vybralo jméno pro potenciálního syna dle jména blízkého člověka, 6 vybralo jméno náhodně a 5 se nechalo inspirovat jménem z uměleckého díla. Nejméně se muži v tomto věku inspirovali jménem z kalendáře a jménem veřejně známé osobnosti. Každou z těchto možností vybrali pouze 2 respondenti.

V kategorii 21–25 let (59 odpovědí) nejvíce muže jméno náhodně napadlo (22 mužů). 20 respondentů se inspirovalo jménem blízké osoby potenciálního syna. Kalendářem se nechalo inspirovat 7 mužů. Jméno postavy z uměleckého díla motivovalo 5 mužů, 4 se nechali inspirovat jménem veřejně známé osobnosti. Jeden dotazovaný využil možnost „jiné“ – chci, aby měl syn ve jméně alespoň jedno „x“.

V další věkové kategorii 26–30 let (26 odpovědí) se muži nejčastěji inspirovali jménem blízkého člověka (13 mužů) a jménem z kalendáře (5 mužů). Další inspirace mají menší zastoupení – náhodně vybrané jméno (3 muži), jméno veřejně známé osobnosti (2 muži) a jméno z uměleckého díla také 2 muži. V oddílu „jiné“ se vyskytla odpověď „nevím“.

V kategorii 31–35 let (9 odpovědí) se 5 dotazovaných inspirovalo jménem z kalendáře, 3 jménem blízké osoby a 1 jménem veřejně známé osobnosti.

V poslední věkové kategorii 36 let a více odpověděli 4 muži, 2 se inspirovali jménem blízkého člověka, 1 jménem veřejně známé osobnosti a 1 jméno pro syna vybral náhodně.

3.2.3 Důvod výběru

Na otázku *proč jste se tak rozhodli?* muži mohli vybrat více odpovědí. Stejně jako u odpovědí na výběr jména pro dceru pouze 44 (35 %) mužů vybralo jen jednu možnost. Součet důvodů výběru jména pro syna (313) je tedy vyšší než počet odpovědí od mužů (124).

Také u výběru jmen pro syna nejvíce muži dbali na to, zda jméno hezky zní, tuto možnost zvolili celkem 78x. Dále respondenti brali ohled na to, jestli se od jména jimi vybraného dají jednoduše tvořit hezké zdvojnásobiny (35x). Velký vliv na výběr jména měly sympatie k nositeli daného jména, kterého vybrali u předchozí otázky (30x). Snadnou výslovnost vzalo v potaz 28 mužů. Původ jména byl důležitý pro 27 respondentů. Důraz na to, aby jméno bylo neobvyklé, kladlo 24 dotázaných. 22x byly vybrány možnosti „z důvodu rodinné tradice“ a „jméno není příliš dlouhé“. Význam jména byl podstatný pro 21 dotázaných mužů. 18 mužů vybíralo jméno tak, aby nemělo komplikovaný pravopis a nepůsobilo tak dítěti potíže při psaní. Zda je jméno módní bylo důležité jen pro 5 respondentů. Při výběru jmen pro dceru se žádný muž nerozhodoval dle data svátku, při výběru jmen pro syna datum vzali v potaz respondenti celkem 3x. Možnost „jiné“ nevyužil žádný z dotázaných.

Co se týče věkových kategorií, ve všech mělo největší vliv na výběr jména pro syna to, jestli hezky zní. Pouze v nejstarší věkové skupině muže ovlivnila na stejné úrovni rodinná tradice předávání jmen.

4 Vyhodnocení odpovědí žen

4.1 Jméno pro dceru

4.1.1 Jména uvedená v dotaznících

Počet jmen zvolených pro dceru je také poměrně vysoký. V dotaznících se objevilo celkem 123 odlišných jmen.

Dle odpovědí se nejvíce ženám pro svoji potenciální budoucí dceru líbí jméno Ema. Toto jméno vybralo 15 respondentek. Podobu tohoto jména s dvěma „m“ vybralo 9 žen. Nejčastější vybraná jména byla dále Anna (12x), Amálie (11x), Magdaléna (11x), Sofie (11x), Rozálie (9x) a Marie (8x). Adéla, Alžběta, Tereza a Viktorie byly vybrány každá 7x. 6x se objevila jména Josefína a Karolína, 5x Kateřina, Lucie, Natálie, Nela a Veronika, 4x Anežka, Ester, Klára a Markéta, 3x Anastázie, Antonie, Barbora, Eliška, Jana, Jasmína, Julie, Lenka, Mariana, Martina a Zuzana.

Dvojnásobné zastoupení měla například jména Adriana, Elizabeth, Erika, Kristýna, Linda, Marika, Nikola, Olivia, Štěpánka, Valerie, Vanes(s)a nebo Viola.

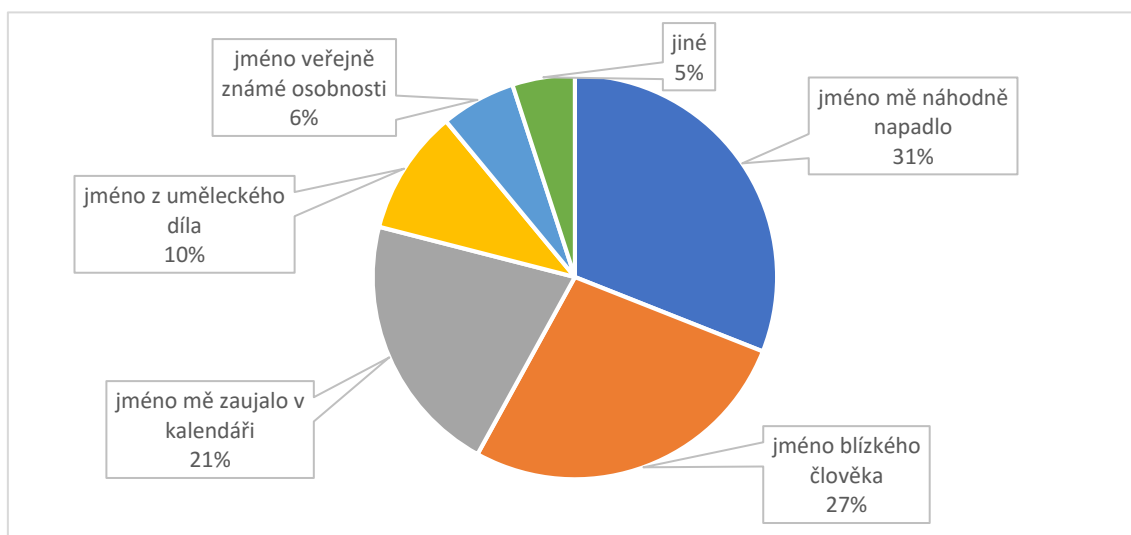
1x se vyskytla kupříkladu: Adina, Alice, Andrea, Daniela, Dominika, Elen, Jaroslava, Kamila, Ludmila Soňa, Šárka či Žofie. Z méně obvyklých jmen pak můžu uvést například tato jména: Alma, Alysia, Astrid, Berenika, Doubravka, Fee, Hermína, Jenovéfa, Klementina, Leontýna, Liliana, Lucy, Malvína, Manon, Meda, Olina, Rose, Whitney, Zita, Zoe nebo Zoja.

1x byla zaznamenána odpověď, kdy by žena zvolila pro dceru dvě jména (Emma Victoria).

4.1.2 Inspirace pro volbu jména

Dle výsledků dotazníkového šetření, které potvrzuje i následující graf, ženy jméno pro svoji potenciální dceru nejčastěji vybraly náhodně (97 žen, tj. 31 %). Dalšími častými odpověďmi bylo jméno blízké osoby (83 žen, tj. 27 %) a jméno z kalendáře (64 žen, tj. 21 %). 31 (10 %) žen se nechalo inspirovat jménem z uměleckého díla a 19 (6 %) dotázaných jménem veřejně známé osobnosti. 17 (5 %) respondentek využilo možnost „jiné“. Objevily

se tam například tyto odpovědi: jméno chce přítel/manžel, inspirace z pracoviště s dětmi, jméno holčičky, kterou často potkávám ve vlaku, jméno s příběhem v naší rodině, sestry oblíbené jméno nebo spojení prostředního jména sestry a křestního bratra (Ha Ninh).

Ženy, které se inspirovaly jménem blízkého člověka, měly nejčastěji za inspiraci jméno své kamarádky (29 žen). 12 žen se nechalo inspirovat jménem své matky, tedy babičky potencionální dcery. 6 respondentek by pojmenovalo dceru po sobě. Jménem učitelky se inspirovala pouze 1 žena a jménem kolegyně žádná z dotázaných. Zbytek žen využilo možnost vyjádřit svůj vlastní názor. Vyskytly se odpovědi jako jméno po prababičce, jméno po obou prababičkách, jméno po praprababičce, jméno po dítěti kamarádů, jméno po matce otce dítěte, anglická verze jména po babičce, jméno po tetě, po více blízkých, po kmotře, sestře nebo například jméno po sestřenici.

Co se týče pojmenování po veřejně známé osobnosti, nejčastěji ženy inspirovala jména po herečkách (8 žen) – Adina (Mandlová), Berenika (Kohoutová), Ema, Emma, Mariana (Prachařová). 4 ženy se nechaly inspirovat jménem historické osobnosti – Alžběta, Johana, Viktorie, Žofie, 2 jménem zpěvačky – Emma, Whitney (Houston) a 1 jménem modelky (Adriana). Jménem spisovatelky, sportovkyně, světice a biblické postavy se neinspirovala žádná respondentka. V možnosti „jiné“ se objevily odpovědi po malířce (Jasmína) nebo po poslední popravené ženě (Olga).

Při volbě jména pro dceru bralo 17 žen v potaz jméno po knižní postavě (Alysia, Alžběta, Amálie, Anna, Antonie, Emma, Hermiona z Harryho Pottera, Irma, Josefina, Julie, Lenka, Matylda, Stela, Viktorie) a 7 jméno postavy z filmu (Amálie, Amélie, Leontýna, Mariana, Mína, Valerie, Zoe). Jménem ze seriálu se inspirovaly 3 ženy (Ema, Liliana) a jménem divadelní postavy 2 ženy (Manon Lescaut, Ophelia z Hamleta). V oddílu „jiné“ byly dvě odpovědi – po hudební skupině (Lucie) a jméno z písničky (Rozárka).

Ve věkové kategorii 15–20 let se podařilo získat 77 odpovědí. Nejčastěji ženy patřící do této skupiny jméno náhodně vybraly (22 žen). Vyvážené jsou inspirace jménem blízké osoby (19 žen) a jménem z kalendáře (18 žen). Jménem z uměleckého díla se inspirovalo 11 respondentek. Nejméně se dotázané nechaly inspirovat jménem veřejně známé osobnosti. 1 žena využila možnosti „jiné“.

Nejpočetněji byla zastoupena věková skupina 21–25 let, kde se povedlo nasbírat 185 odpovědí. Ženy tohoto věku jméno pro potencionální dceru také nejčastěji náhodně napadlo (60 žen). Velký vliv na výběr jména ale mělo i jméno blízké osoby, a to u 56 žen. 34 respondentek se nechalo inspirovat jménem vybraným z kalendáře. Hodně vyrovnané jsou inspirace jménem osoby z uměleckého díla (14 žen) a jménem veřejně známé osobnosti (12 žen). 9 žen napsalo názor do kolonky „jiné“.

35 žen ze zkoumaného vzorku spadá do věkové kategorie 26–30 let. I v této skupině nejvíce žen (11) jméno náhodně napadlo. 8 respondentek ovlivnilo jméno blízkého člověka. Na 6 dotázaných zapůsobilo jméno z kalendáře. Jménem z uměleckého díla se nechaly inspirovat 4 ženy. Možnost „jiné“ využilo 5 dotázaných.

Starší věkové skupiny žen jsou zastoupeny menším počtem. V kategorii 31–35 let jsme získali 7 odpovědí. Vyrovnaný jsou odpovědi jménem z kalendáře a jméno mě náhodně napadlo, obě tyto možnosti vybraly 3 ženy. Na 1 dotázanou mělo vliv jméno z uměleckého díla. Ostatní možnosti nejsou zastoupeny. Také v poslední věkové skupině 36 let a více máme k dispozici 7 odpovědí. Na rozdíl od všech předchozích kategorií zde nejvíce ženy inspirovalo jméno z kalendáře (3 ženy). Jméno blízké osoby mělo vliv na 2 ženy. Pouze 1 ženu jméno náhodně napadlo. Jménem z uměleckého díla se nechala inspirovat také jen 1 respondentka.

4.1.3 Důvod výběru

Na otázku *co bylo vaší inspirací?* měly ženy možnost vybrat více důvodů. Pouze 88 (28 %) žen tuto možnost nevyužilo a vybralo jen 1 důvod. Součet všech inspirací (838) je tedy 2,7x vyšší než počet odpovědí (311).

Rozhodujícím kritériem při výběru jména pro potenciální dceru bylo u většiny žen to, zda jméno hezky zní. Tuto možnost zvolilo celkem 251 žen. Aby šly od jména dobře utvářet zdvořiliny bylo důležité pro 129 žen ze zkoumaného vzorku. 74x bylo jako důvod inspirace vybráno to, že je jméno neobvyklé. Snadnou výslovnost bralo jako důležitou 72 žen. Aby jméno nebylo příliš dlouhé, bylo vzato v potaz 58x, 57x pak to, jaký má vybrané jméno původ. Sympatie k nositelce daného jména inspirovaly 56 žen. Snadný pravopis byl brán jako důležitý 50x. Původem jména se řídilo 42 žen. Módnost byla důvodem výběru u 17 žen, rodinná tradice u 8 žen a datum svátku pouze u 3 respondentek.

13 žen využilo možnost „jiné“, objevily se tam například tyto odpovědi: mám ráda jména, která nezní ryze česky, je mezinárodní, líbí se partnerovi, sen od dětství mít dceru Amálii, hodí se k příjmení, neumím si jiné představit, příběh v rodině; jelikož jsme dvě dcery náš rod zanikne (pokud si některá z nás nenechá rodné příjmení, což se nestane), proto chci alespoň křesní jméno po mém otci, ať už to bude tedy Josefina, nebo syn jako Josef..

Také z pohledu všech věkových kategorií je nejčastějším důvodem výběru daného jména to, zda hezky zní.

4.2 Jméno pro syna

4.2.1 Jména uvedená v dotaznících

Repertoár jmen vybraných pro potenciálního budoucího syna je nižší než u jména pro dceru. V dotaznících se vyskytlo pouze 90 různých chlapeckých jmen.

Největší výskyt zaznamenala jména Jan a Vojtěch. Obě vybralo 14 žen. Také, jak již bylo řečeno, dle Českého statistického úřadu se Jan posledních několik let vyskytuje mezi nejčastěji dávanými jmény (viz podrobněji teoretická část). Dalšími častými jmény v odpovědích jsou Jakub (13x), Ondřej (12x), Antonín (11x), Tadeáš (11x), Daniel, David, Matěj, Matyáš, Tomáš (všechna jména 10x), Adam (9x) a Sebastian (9x).

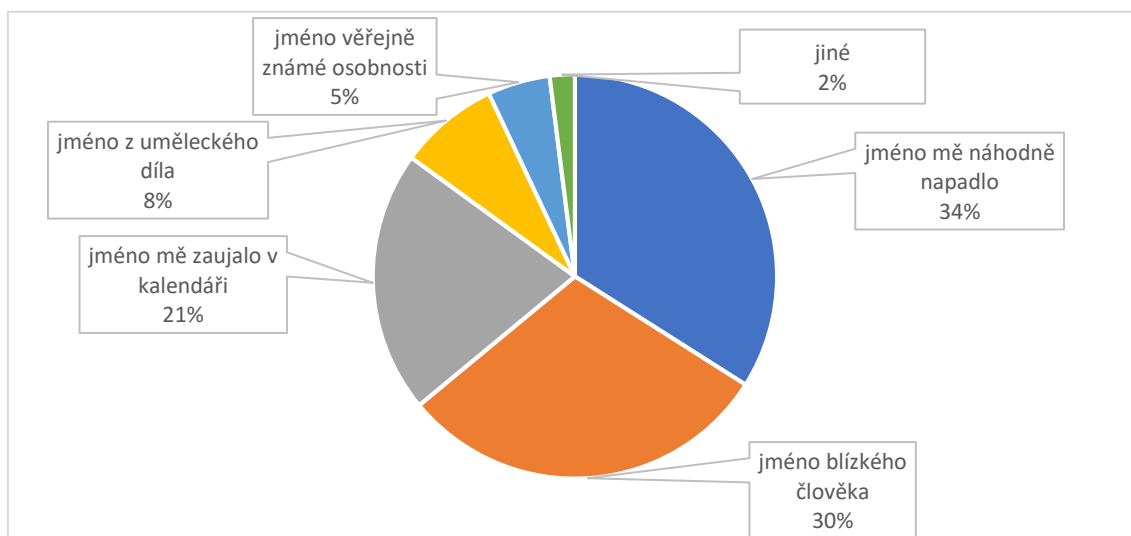
7x se objevil Lukáš a Šimon. Šestinásobný záznam měla jména Jáchym, Jonáš a Kryštof. 5 respondentek by syna pojmenovalo Dominik, Mikuláš nebo Petr. 4x se vyskytla jména Filip, František, Jiří, Marek, Oliver, Robin, Štěpán a Tobiáš. Albert, Josef, Martin, Michal, Theodor a Vladimír se objevily každý 3x, Aleš, Alex, Benjamin, Eliáš, Jindřich, Kristián, Leonard, Max, Patrik, Samuel a Vít pak 2x.

1x se objevila méně obvyklá jména – například: Adalbert, Adrián, Anakin, Andrej, Aram, Arthur, Arty, Bonifác, Boris, Dallas, Damián, Henri, Hubert, Charlie, Jacob, Jonatan, Medard, Nathanael, Norbert, Octavian, Severin, Siem, Vendelín nebo Vincent.

Stejně jako u dívčích jmen by jedna respondentka zvolila pro syna 2 jména (František Josef).

4.2.2 Inspirace pro volbu jména

Jak zmiňujeme výše, celkem odpovědělo na dotazník 311 žen. Nejvíce z nich (105, tj. 34 %) jméno pro potencionálního syna náhodně napadlo. 98 (30 %) žen se nechalo ovlivnit jménem blízkého člověka. V kalendáři svého favorita našlo 64 (21 %) respondentek. Jménem z uměleckého díla se inspirovalo 23 (8 %) dotázaných. A jak dokazuje následující graf, pouze 14 (5 %) žen se nechalo při výběru jména ovlivnit jménem veřejně známé osobnosti. 5 (2 %) respondentek využilo možnost „jiné“ a uvedly například tyto odpovědi: biblický původ, inspirace na pracovišti s dětmi, líbí se příteli, počáteční písmeno „m“ (jako jméno partnera).

Respondentky, které se nechaly inspirovat jménem blízkého člověka, nejčastěji vybraly jméno svého partnera – potencionální otce dítěte (36 žen). Jméno kamaráda ovlivnilo 32 dotázaných. 15 žen by syna pojmenovalo po jeho dědovi. Jméno učitele inspirovalo pouze 1 ženu, jméno kolegy pak žádnou dotázanou. Oddíl „jiné“ využilo 14 žen. Objevily se odpovědi jako: po bratranci, po bratrovi, po pradědovi, po dítěti z tábora nebo po oblíbeném žákovi.

Ze 14 žen, které ovlivnilo jméno veřejně známé osobnosti, nejvíce volilo jméno po historické osobnosti (4 ženy) – Albert, František, Leonard, Theodor. 3 dotázané se inspirovaly jménem biblické postavy (David, Nathaniel). Možnosti po spisovateli (Adalbert, Kryštof) a sportovci (Dallas, Robin) byly vyrovnané. Každou vybraly 2 ženy. Jméno herce (Max) při výběru hrálo roli pro 1 respondentku. V možnosti „jiné“ byly odpovědi po bloggerovi (Arty) a po jednom z nejgeniálnějších lidí, kteří kdy žili (Albert Einstein).

12 žen ze zkoumaného vzorku se nechalo inspirovat jménem knižní postavy (Antonín, Aram, Arthur, Eduard, Kryštof, Norbert, Oliver, Petr, Samuel, Sebastian, Tadeáš). 5 respondentek ovlivnilo jméno postavy z filmu (Dominik, Jacob, Sebastian, Šimon), 2 pak postavy ze seriálu (Daniel, Štefan). Jméno divadelní postavy nemělo vliv na žádnou ženu při výběru jména pro syna. Kolonku „jiné“ využila 1 žena. Ta se inspirovala jménem postavy z Večerníčku (Matěj).

Ženy ve věkové kategorii 15–20 let jméno pro potenciálního budoucího syna nejčastěji vybraly dle jména blízkého člověka (24 žen). Jméno náhodně napadlo 23 dotázaných. 17 respondentek se nechalo inspirovat jmény z kalendáře. Jméno veřejně známé osobnosti mělo vliv na 7 žen a jméno z uměleckého díla na 4 ženy. 2 respondentky využily možnosti „jiné“.

Respondentky ve věku 21–25 let jméno nejčastěji pouze náhodně napadlo (65 žen). 54 žen se inspirovalo jménem blízkého člověka. Jméno z kalendáře zaujalo 37 dotázaných. Pro 13 žen hrálo zásadní roli jméno z uměleckého díla. Pouze 7 respondentek zaujalo jméno veřejně známé osobnosti. 9 žen ze zkoumaného vzorku využilo možnost „jiné“.

Ve věkové skupině 26–30 let odpovědělo 35 žen. 13 z nich jméno přišlo náhodně na mysl. Jméno blízkého člověka mělo vliv na 12 respondentek. 7 dotázaných se inspirovalo v kalendáři. Jménem z uměleckého díla se nechaly inspirovat jen 2 ženy. Jméno veřejně známé osobnosti nezaujalo žádnou z dotázaných a 1 využila kolonku „jiné“.

Pro ženy ve věku 31–35 byl nejčastěji zdrojem inspirace kalendář (7 žen). Stejný počet respondentek jméno náhodně napadlo. 1 zaujalo jméno z uměleckého díla. Ostatní motivace nejsou zastoupeny.

V nejstarší věkové kategorii (36 let a více) nejvíce žen zaujalo jméno z uměleckého díla a jméno blízkého člověka. Obě tyto možnosti vybraly 2 ženy. 1 žena čerpala inspiraci v kalendáři a 1 jméno pro syna náhodně napadlo. Jméno veřejně známé osobnosti nezaujalo žádnou ženu ze zkoumaného vzorku. Možnost „jiné“ využila 1 dotázaná.

4.2.3 Důvod výběru

Na otázku, jaký měly důvod k výběru jména, které zodpověděly v první otázce, měly ženy možnost vybrat více odpovědí. Pouze 87 (28 %) dotázaných vybralo 1 možnost. Celkový počet důvodů výběru (824) tedy značně přesahuje počet odpovědí (311). Poměr je skoro stejný jako u výběru jmen pro dceru.

Stejně jako při výběru jména žen pro dceru i zde bylo pro respondentky rozhodující, zda jméno hezky zní (239 žen) a zda jdou od jména lehce vytvářet hezké zdvořiliny (131 žen). Dále se již pořad důvodů liší. Sympatie k nositeli jména vybraly ženy celkem 75x.

Pro 72 žen bylo podstatné, aby se jméno snadno vyslovovalo. 64 respondentek zatoužilo po neobvyklém jménu. Důvod výběru, že jméno není příliš dlouhé, se objevil ve výsledcích 60x. Původ jména hrál roli u 50 dotázaných. Snadný pravopis byl důvodem výběru u 47 jmen. O význam jména se zajímalo 37 respondentek. Rodinná tradice ovlivnila při výběru jména pro syna 29 žen. Módnost jména byla důležitá pro 11 žen ze zkoumaného vzorku. Datum svátku ovlivnilo pouze 2 ženy. 7 dotázaných využilo možnost „jiné“ k napsání vlastního důvodu – ladí s příjmením přítele, líbí se mi jména končící na „š“ (Matyáš, Lukáš...), prostě se mi líbí...

Ve všech věkových kategoriích bylo při výběru jména rozhodující, zda jméno hezky zní. Pouze u nejstarší věkové skupiny dotázaných žen hrála stejnou roli rodinná tradice a to, zda je jméno neobvyklé.

5 Shrnutí odpovědí mužů a žen

5.1 Jméno pro dceru

Příslušníky obou pohlaví jméno pro dceru nejčastěji náhodně napadlo. Dalším častým vlivem bylo jméno blízkého člověka a jméno z kalendáře. Znamou osobností se inspirovali více muži, ženy naopak více jménem z uměleckého díla.

V kategorii blízká osoba bylo nejčastější inspirační jméno kamarádky. Muži se pak nejvíce nechali ovlivnit ještě jménem matky a babičky potenciální dcery a dále jménem učitelky a kolegyně. Ženy by naopak častěji dceru pojmenovaly po babičce než po sobě. Inspirovaly se i jménem učitelky. Jméno kolegyně nezaujalo žádnou z respondentek.

V kategorii veřejně známá osobnost se muži nejvíce inspirovali jménem historické osobnosti, u žen vedlo jméno po herečce. Na muže mělo dále vliv jméno po herečce, zpěvačce, světici a biblické postavě. Na ženy pak pouze jméno historické osobnosti a zpěvačky.

U obou pohlaví se na otázku inspirace jménem z uměleckého díla nejčastěji vyskytla motivace jménem knižní postavy. Muže dále ovlivnilo jméno ze seriálu a divadelní hry. Filmovou postavou se neinspiroval žádný muž, naopak u žen byl film druhým nejčastějším motivačním zdrojem, dále pak seriálová a divadelní postava.

V důvodech výběru se u mužů i žen nejvíce vyskytla odpověď, že jméno hezky zní a jdou od něj utvářet snadno zdobněliny. Nejméně obě pohlaví zajímalo, zda je jméno módní, má tradici v jejich rodině nebo kdy má dané jméno svátek.

5.2 Jméno pro syna

Muži se nechali nejvíce inspirovat jménem blízkého člověka, ale často je jméno pro potenciálního syna jen náhodně napadlo. U žen tomu je opačně, častěji je jméno jen náhodně napadlo. Další motivace jsou již u obou pohlaví ve stejném pořadí: jméno z kalendáře, jméno z uměleckého díla a jméno veřejně známé osobnosti.

Pořadí osob v rámci motivace jménem blízké osoby je u obou pohlaví stejné. Nejvíce by respondenti volili jméno po otci, dále po kamarádovi, dědovi, učiteli a kolegovi.

V kategorii veřejně známá osobnost bylo u mužů i žen nejčastěji vybráno jméno po historické osobnosti. Muži se dále inspirovali nejvíce jménem zpěváka, spisovatele, herce a světce. Ženy pak jménem biblické postavy, spisovatele, sportovce a herce.

V kategorii jméno z uměleckého díla se obě pohlaví nejvíce nechala, stejně jako u jména pro dceru, inspirovat jménem knižní postavy. U mužů dále mělo vliv jméno ze seriálu a filmu, u žen v opačném pořadí. Jménem z divadelní hry se u jména pro syna neinspiroval nikdo.

Důvodem výběru bylo opět u obou pohlaví to, že jméno hezky zní a je možné od něj utvářet jednoduše hezké zdvořiliny. Nejméně o výběru jména rozhodovalo, jestli je módní a kdy má dané jméno svátek.

Závěr

Cílem této bakalářské práce bylo na základě poznatků antroponomastiky, výzkumů Miloslavy Knappové a vlastního šetření vystihnout motivace výběru jména pro plánovaného potomka u bezdětných lidí.

V teoretické části práce jsme se podali výklad antroponym a rodných jmen. Jejich problematiku a funkce. Dále práce obsahuje přehled vývoje jmen v průběhu staletí až dodnes a vlivy na motivaci výběru jména pro potomka. Součástí práce je i kapitola o právním ošetření volby jména.

Praktická část vychází z vlastního výzkumu založeného na dotazníkovém šetření. Výsledky jsou vyhodnoceny na základě získaných 435 odpovědí.

Repertoár jmen byl rozsáhlejší u mužů, z jejich odpovědí se přes 60 % jmen objevilo pouze jednou. U žen se naopak jména více opakovala – u dívčích jmen se 40 % z nich objevilo jednou, u chlapeckých pouze 29 %. Nejčastěji zvolenými jmény pro dceru byla Ema/Emma a Anna, pro syna pak Jan, Tomáš a Vojtěch. Kromě jména Ema/Emma se jedná o jména, jak popisujeme v teoretické části, která se již několik let objevují mezi nejčastěji dávanými jmény v České republice.

Celkově se nám podařilo zjistit, že muže i ženy jméno pro potenciálního potomka v nejvíce případech náhodně napadlo. Pouze muži při výběru jména pro syna dali přednost jménu po blízké osobě. Nejmenší vliv na výběr jména mělo jméno známé osobnosti, u mužů při výběru jména pro dceru mělo nejmenší vliv jméno na základě uměleckého díla.

V kategorii jméno pro blízké osobě u dívčích jmen vedlo jméno po kamarádce, nejmenší vliv naopak mělo jméno po kolegyni. U chlapeckých jmen mělo jednoznačně největší vliv jméno po otci dítěte a nejmenší po kolegovi. Obecně tedy můžeme říci, že synové častěji dostávají jména po svém otci než dcery po matkách.

V kategorii jméno po veřejně známé osobnosti obě pohlaví nejčastěji vybrala jméno po historické osobnosti. Pouze ženy při výběru jména pro dceru daly přednost jménu po herečce. Nejméně se obě pohlaví nechala inspirovat jmény po světcích, biblických postavách a dále po osobnostech ze světa sportu a modelingu.

V kategorii jméno z uměleckého díla mělo jednoznačně největší vliv jméno knižní postavy. Nejméně se dotazovaní nechali ovlivnit jmény z divadelních her.

U dívčích jmen bylo nejčastějším důvodem výběru to, zda jméno hezky zní, dají se od něj vytvářet lehce zdobněliny, je neobvyklé, snadno se vyslovuje a dále chování sympatií k osobě, dle které jméno vybrali. Zanedbatelným důvodem byla rodinná tradice, módnost jména a datum svátku.

U chlapeckých jmen bylo nejčastějším důvodem hezké znění jména, snadná tvorba zdobnělin a chování sympatií k osobě, jejímž jménem se inspirovali. Neobvyklost zde nehrála takovou roli jako u dívčích jmen. Nejméně se lidé u jmen pro syna rozhodovali na základě toho, zda je jméno módní a kdy má svátek.

V průměru ale cca 70 % všech dotázaných mělo více důvodů k výběru daného jména.

Seznam použitých informačních zdrojů

Seznam literatury

DAVÍDEK, Václav, Karel DOSKOČIL a Jan SVOBODA. *Česká jména osobní a rodová*. Praha: Rodopisná společnost, 1941.

HÁJKOVÁ, Eva. Posuny v oblibě a užívání jména v současnosti. In HÁJKOVÁ, Eva, aj. *Vlastní jméno jako prostředek sociální symboliky*. 1. vydání. Praha: Univerzita Karlova v Praze – Pedagogická fakulta, 2004.

ISBN 80-7290-185-0.

KARLÍK, Petr, Marek NEKULA a Jana PLESKALOVÁ, ed. *Encyklopedický slovník češtiny*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2002. ISBN 80-7106-484-X.

KNAPPOVÁ, Miloslava. *Rodné jméno v jazyce a společnosti*. Praha: Academia, 1989. ISBN 80-200-0167-0.

KNAPPOVÁ, Miloslava: Rodná jména v Česku v 21. století. In: BOHÁČOVÁ, Michaela, aj. *Jazyk a jeho proměny: prof. Janě Pleskalové k životnímu jubileu*. Brno: Host, 2008, ISBN 978-80-7294-301-2.

KNAPPOVÁ, Miloslava. *Jak se bude vaše dítě jmenovat?: původ, význam, pravopis, výskyt a obliba, kalendář : informace o jménech afrických a asijských*. 6., aktualizované a podstatně rozšířené vydání. Praha: Academia, 2017. ISBN 978-80-200-2656-9.

ŠMILAUER, Vladimír. Úvodem. In KOPEČNÝ, František. *Průvodce našimi jmény*. 2., přepracované a rozšířené vydání. Praha: Academia, 1991. ISBN 80-200-0016-X.

Absolventské práce

NEDBALOVÁ, Monika. *Jak se bude jmenovat? Motivace k pojmenování potomků*. Praha, 2011. Bakalářská práce. Univerzita Karlova v Praze, Pedagogická fakulta, Katedra českého jazyka.

STUHLÁ, Aneta. *Motivace k pojmenování potomků a její proměny v generacích*. Praha, 2011. Bakalářská práce. Univerzita Karlova v Praze, Pedagogická fakulta, Katedra českého jazyka.

Internetové zdroje

PLESKALOVÁ, Jana. Antroponymum. In: KARLÍK, Petr, Marek NEKULA a Jana PLESKALOVÁ. *CzechEncy – Nový encyklopedický slovník češtiny* [online]. Brno: Masarykova univerzita, 2017 [cit. 2018-12-27] Dostupné z: <https://www.czechency.org/slovník/ANTROPONYMUM>.

CHRÁMECKÝ Tomáš a Eva KORTANOVÁ. Jména dětí narozených v lednu 2012. In: *Český statistický úřad* [online]. 19.11.2012 [cit. 2019-02-03]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/jmena_deti_narozenyh_v_lednu_2012

CHRÁMECKÝ Tomáš. Nejoblíbenější dětská jména jsou Jakub a Eliška. In: *Český statistický úřad* [online]. 16.10.2018 [cit. 2019-02-09]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/nejoblibenejsi-detska-jmena-jsou-jakub-a-eliska-fu0hnyje70>

Aktuální znění: § 62 odst. 1 zákona č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení a o změně některých souvisejících předpisů, ve znění pozdějších předpisů. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2013-312?text=Z%C3%A1kon%20%C4%8D.%20301%2F2000%20Sb>